

چھاپ غلام محمد نور محمد

مطربِ خوشنوا بگو تازہ بتازہ نو بنو
بادۂ دلکشا بجو تازہ بتازہ نو بنو

الحمدللہ والمنہ کہ اندرین زمان مسرت اقتران کتاب ہذا
مشہور بہ ﴿مذہب عشق﴾ یعنے

گلِ بکاؤلی

از تصنیف
شاعرِ شیرین زبان لسہ خان فرزند جبار خان ساکن قصبہ اسلام آباد
محلہ قاضی صدر

حسب فرمائش
غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج گنج بازار سرینگر
بماہ ستمبر سنہ ۱۹۵۷ء طبع گردید

برای مذنبین چھوپای عزت
ز بہر عالمین دریای رحمت
بموی واللیل تابان بوی عنبر
ز رخ انور زقرآن و الضحی پر
تحریرت بحر لولاک لما
ز بہر طلعت گہر صورت دل آرا

ابوبکر و عمر عثمان و حیدر
صداقت درایہ از صدیق اکبر

بسم اللہ الرحمن الرحیم

ثنا سوی خداوند تعالی | بنا کردہ جہان از زیر و بالا
ہویدا کرنہ ارادہ ساس عالم | کرن پیدا از مشت خاک آدم
مقدر نہ مدبر لا او بالا | چھو صانع صنعتنگ باری تعالی
سپین باغ جہان روشن بقدرت | بہ جنبش یام گو دریایی وحدت
انن بلہ وحدتک دریا و دریوش | کرن اظہار سیرک نورہ پیوش
محمد مصطفی بس نا و نہاون | شفیع المذنبین بشیک بناون
کرن محبوب یزدان بن بقرآن | برن توحیدہ جانس باد قرآن
ز ختم المرسلین بخشاوس تاج | عطا کرنس نبوت روز معراج
بیا اے عاشق دیرینہ افسان | بخوان نعت محمد از دل و جان

نعت شریف حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم

رسول ذات مقبول سماوات | اصول عشق محصول مقامات
مہ خوبان شہ شاہان عالم | نہ ہے عرفان نہ ہے احسان آدم

سبز تاج تہ جبہ نیروان پٹک
بر چھوی زہ بدن سری قبا یا امیر
سرکری در گاہ نبوی فخر [illegible]
بیار در عقبی ہدا یا امیر
[illegible] شبستان التجا یا امیر

سلوگک میر چھوم پیر طریقت	شہِ ہمدان مہ برجِ حقیقت
چھو عالی سلسلس افسر تہ افضل	طریقِ کبروی تہندوی تکمّل
چھو اول میانو سر خم پور محکم	سوی میر مکرّم پیرِ اعظم
سراج سالکان محمود خصلت	خو شا شمعِ شبستانِ فتوّت
وسیلہ میانو ہنر پیش داور	قبیلہ کرانو وندس بڈ چھو رہبر

التجا بدرگاہ عالیجناب حضرت امیر کبیر میر سید علی ہمدانیؒ

مہ بوزم صد اچھوس گدا یا امیر	مدا چھوم کری جان فدا یا امیر
عرض چھوم مرض می دلک دور کر	غرض اک نظر بڈ دوا یا امیر
کرتہ خارک شمیر گلزار خلد	با نوارِ علم وسخا یا امیر
وچھنت نور دینت چھو موسای دل	ہمنت طور ہمت زیر پا یا امیر
زہ چھوک رہبر دینِ فخر الرسل	زہ چھوک افسر اولیا یا امیر
توئی شاہ دوران و ماہِ جہان	توئی راہِ قرب خدا یا امیر
توئی در شریعت سراج المنیر	توئی در طریقت بقا یا امیر
توئی واقفِ سرِّ ختم الرسل	توئی وارثِ انبیا یا امیر

شبہ مسند [illegible]
[illegible] دل صفا یا امیر
عنایت [illegible] یا امیر
شفاعت [illegible] یا امیر
[illegible]

٣

[illegible] قبلہ کنار

بعنقر نخانہ دل شوق بس پیو
[illegible] نال عشقک طوق [illegible]
[illegible] عجب [illegible] پر سپاپا
[illegible] گلستان انتخابا
ز مستان خزان شرمندہ [illegible]

بلا شک سوی چھو کاسہ غمخواری
کرم آغاز چھیٹ بر نام باری
زبر علی قرن ہست مہ کمالات
نادان غلطی خامی خیالات
کشمیری زبان [illegible]
مہ گوہر شوق [illegible] گفتار [illegible]

کړن بهتر ته برنزنس مناجات | سو داو ربیبرن کډه ون حاجات
خدایا کلک طبعم را بکن تیز | شود تا خامهٔ عقلم گهر ریز
برین منزل کشیدن محکمی بخش | باسرار وجودی محکمی بخش
عروس نظم را آراسته کن | بچشم ناظران پیراسته کن
مزین ساز از مشاطهٔ غیب | منور کن سخن را از رهٔ غیب
دلک آئینه میانوی صاف کړن | ز جام معرفت می سینه برین
کړن روشن زه میانی سیر تک شمع | پریشان چه وس ته خاطر نهاوم جمع
ارم از عشق صادق دل کړم شاد | زهر دام بلا کړم مه آزاد
رهبون میانوی پدر مادر باجان | منور هم کړک از نور ایمان
بجسم و جان ټهوک د وشوی سلامت | چو صد بقان ذنک پیه استقامت
برین فریاد زهی نهاوم اجابت | شفیع انبی رسول مجتبی است
بیا اکنون دلا سوی فسانه | پرون کهزه عاشقن هند داستانه

در بیان آغاز کتاب گلستان بقا

بدینگونه کران راوی روایت | ونان از عشق دیرینه حکایت

نزن فرستنان معظم تاجدار ده
سوز آسونت ښه جاه و اکرم
بعدل و خوبی نیز مشهور عالم
زبان قند سال از داد خداوند
بعلم و عقل بر زبرک فرزند
بهمنه ایس منشی ز نور فرزند
بو امرزی اندر با کمال توانا

وچھوک طالع تمس عالی وقارس
بہاندرس تہ شاہ کامگارس

ونُن زینُ الملوکس ای شہریار
بمس تائید از گفتن چھو بسیار

گُل تازہ یہ چھوی در باغ عالم
دربن ہمتہٓ تہ عظمت چھوسہ کنہہ کم

امس بہتر نہ برتر یژ چھو طالع
امس آسن پری تہ دیو تابع

بحشمت چھوسہ ہمنا کُو نہ بدنیا
بعظمت آسہ چون جمشید و دارا

قباحت چھس مگر تا چند سالہ
بعہد خورد سلی با کمالہ

ژہ پٹای پادشاہ باکمالات
بن درین مُضر امسند بلاقات

ازان پس ییرہ تابان چون مہ نو
بہ بوزنٕ شادکانہہ آزدہ کانہہ گو

کرُن حکم شہی بہر عمارت
سین حاضر امیران وزارت

لزن محلا بیکجا از گذرگاہ
نہابنٕ خوب تہ روشن تہ زیبا

دران خانہ تھوُن شہزادہ چون ماہ
کنیزان و غلامان سیت ہمراہ

بناز و ساز سوی پروردہ سپُن
سٹھاہ ممتاز یژ سرکردہ سپُن

برای تربیتٕ عالم تہ فاضل
اکھ ژہارٹ سٹھاہ عاقل تہ قابل

زعلم و درس گو آموختہ کار
سپُن تس باغ دل تازہ چھو گلزار

داستان

پیّن ماوس مشل شاه یعقوب
سهاه مشکل بنن دیدارِ مطلوب
سِپَن لاچاره ژم تمه شهزاده غمناک
درن و دُرِ ناجسی وِسِن بن فغ
یه بوزِت آی تمی شهزاده لاران
بیحرمتی یابان زاران قهون ماران
کرو ک دست بسته بتن عرض عذر منت
بتا بهوک رتی صدا مَهو نه سه منت
بچهه خذمت مال کنز رحمت نعمت
بن حاصل جهو دارینک سعادت
کرو کوشش نجان شیه دل ور بن کار
شهر و فرو نه برگز یث جهو دشوار
دیو رخصت کرو اس سنجونی تکونی
بچهه سه امیدوارن کمر بکوی

نه اگر آمتن اندر تفاوت
ژلن ڈیشت پسر نورِ بصارت

چهه بهنز تهو پسر از خود کرن دور
بعه مادر کرن از ملک مهجور

کرک تاج الملوک از شهر برون
ز قهرِ شه سپن افسرده دلخون

تسندس و الدس از حکمِ شاهی
حرم خانس کرن تهوس صفائی

در بیان رفتن شهزادگان برای آوردن گل بکاولی

سپن زین الملوک یله بی بصارت
براکنده سپن بهر وزارت

انک ژهارِت حکیمان بافصاحت
مسیحا خصلت و لقمان طبیعت

پرژهِت احوال و نوهس ای شهریار
چهو چاره اَت مگر ژهارن چهو دشوار

اَنی بُد کاهه گُلِ باغِ بکاول
ژلی ظلمت بنی فرحت ژه بالکل

بجز آن گل بنی نه کنهنه چارا
سدی بُد نه ژلی دُوکهه شهریارا

یه بوزِت دژ منادی پادشاهن
بملک و شهرِ نم عالم پناهن

کری بُد کاهه گلِ مطلب میسّر
دِمس انعام سیم و زرّ و گوهر

اَت اندر گویه اداکیو نژ کالا
انوی نه کانسِه تهو مشکل سوالا

سپن نومید شه از بیقراری
ز دیده ژ سپن اشک جاری

٦

یه بوزِت و فولهه سکتاس حکیمو الرش
بلاشک یاکِهر تهو چهو ولدو بمه پوش
اول زاووم بتن نورِ بصارت
بجان محنت سکهو رادوم مصیبت
دوم نعوه مه چهو مه دلچن ایجن نعاد
سعه طاقت نوی کنت چهو یتن دول
گهه سید عرض بیه سن شهزادو
دلاوادو تهو عالی اتنیقامت
نهن یله وچهه کرن شنی اجازت
بلا جاری بعهن دون برحوب علان
زدو گوهه سانه شهزان و فلامان
سپن ایهت بی بابیر و چهم
جیکان منزل منزل ژهداری

دوهه اکو وانت تم طرفس اکس منز | اگرک وانت هنا آرامکو وی سنز
سو شهزاده میس تاج الملک ناو | گمنت سرگشته ئه آسوس بهت واو
دره انجاهم وچهون بله کاروانا | یوهی اندیشنی ئه آسو دانا
پرزهن شخص اکس تم بافصاحت | کنکیم کتو گرهن بهر تجارت
ولش تم سرسبز اروی اتهند حال | نه بوزنت شاد گو سوی نیک اقبال
کرن ئی مصلحت باخود به تنها | دلاور خبر شو محکم برین راه
پهو بهترون مه قسمت آزماون | گل مطلب وچهنت دل شعله باون
ان زهارت سو گل پرهومی خداین | صلاح ر تو نیره بهدم سنت باین
ونتی زاد سوی دی را آنجماعت | گنڈٹ محکم کمراز استقامت
غلامن منز اکهاه سردار آسوی | سعیدا ناو دل بیدار آسوی
گوهی تاج الملوک تس نش بزاری | بجا آورده حق خاکساری
بنهوی تس بهه نظر بروی خوشتر | جواناه وچهو نه رعنا چون صنوبر
دو چشم ناز نرگس مست حیران | دو زلف یار چون سنبل پریشان
پرزهن تس واکیاه چهوی ئی گل اندام | گرزهن کتو چهوی گرهن کتو لی لا آرام
عرض تاج الملوکن کر یمبی طور | مسافر چهوس سٹهاه بکیس نه بے زور

پڑهيوک شخص اکس ابير د هشيار
بکمسند خانه نه اسه کرته اظهار

دکيتم اي نگاران گل اندام
بنس دلبر لکهاني بيسوا نام

بخوشروئي و خوبي در جهان طاق
برعنائي سٹهاه مشهور آفاق

جهبي همناته يکتا در زمانه
گل رخساره روشن جاودانه

شمع صورت سراپا لخته نوز
بغايت چشم نرگس مست و مخمور

چومه تابان کياه غارتگر جان
چو پروان عاشقان نته پان نالان

بدر جهون تهاو مت چوب نقاره
يون بدکاهه بنزد آن نگاره

اول از هر صدا ديوان نقارس
کرن حاضير ولو لدو سندارس

گوڈن لجهه ره وپيه هيت تس پوست والن
ازان پس تس شفقت دست پانن

عيار مند نهون تس سينت الفت
بصحبت جهس کرن دو محبت

بهبورت گي سٹهاه شهزاده دلشاد
بمغروري گمت سنگينه پولاد

زکبر و نخوت و دولت يکان گي
بغفلت درچه ظلمات نم پي

در بيان رسيدن جاي خرابات بهبت ملاقات دلبر بيسوا

بشوق دل گو وان بهبر ملاقات
يکان نم وات برجاي خرابات

بدیگر شب سین شهزادگان پیش — بنز دآن صنم از غصه و طیش

هٹرک مجلس کرن ٿیر رونق افزای — کنیزه با تمیزه خوان بهت ڈای

سین فارغ بشادی کهٹ ضیافت — هٹنک کهیلن پرندان با فصاحت

بیک باری کرک ٿه پچهه مقرر — گندن گے از فراحمت شاد وخوشتر

زنقد و جنس اسپ و فیل و جاداد — نه هارک نه سین پر خویش ناشاد

گداسیٹن جدا از مال و اموال — مدا سورک گیه فرنون احوال

صنم ٿهٹد وڈهٹلن نرڈک هنگامه — کرن هٹو نک بنخوت تند کلامه

بنز بیرو هیو پانس پین وٹ — نه جهیو سرما به کهٹه ڈنو مه رخصت

به بورٹ و ٿسه شهزادو همت — و جهیو زین بار ٿیٹوی ور قسمت

اگر جیتو نمو ساروی پنن مال — دگرنه پس جهیه کمر جان یا مال

کرت وعده هتک ٿیے ڈس گندن ٿه ود — بس قسمت ڈلن ٿس کیا خون سود

بنا خوش قسمتن سوی باز هارک — ذرک کبرن سرس ٿره باز هارک

صنم ڈٹیت سیز خرّم نه مسرور — لدن گوهر خزائن بند کرن ٿه ور

بنزد قیدیان سابق الحال — لدن زندانسی بااین همه حال

رفیقان و غلامان گی پریشان — شفیقان بیڑ سین افسرده حیران

٩

بخدمت کرامیرن تڙ مهربان ‌ ‌ ‌ سٺاه تڙ لول برنس ازدل و جان

دران خدمت کرن کنهه ڏ اداڻم ‌ ‌ ‌ جمع کيڻراه کرڻ حسبِ مُداڻم

عرض خوجبن کرُن بازمي زار ‌ ‌ ‌ خوجن ڏُينس ڏ وان کر حال اظهار

دڙين شهر عجب مهه رشته دارا ‌ ‌ ‌ يوي آمُنت نه کرمُنت بيت قرارا

گرڻ هم هر روز بخشُن مِهه اجارت ‌ ‌ ‌ پهيم مِهه تنو گرڻهن ازروي شفقت

بهنت ڏ ون ڻوان گرن خصتن همسن وڌ ‌ ‌ ‌ بخدمت آسه ول سپدان موخود

خوجن ڏ نوينس اجازت ازشادت ‌ ‌ ‌ وڇهون حاجت نوي زاڻن سعادت

گڙهن شهزاده بهر نرد بازي ‌ ‌ ‌ قمارن نشه ڇهن افسون سازي

سولاتي سپن ڏ آسته يام ‌ ‌ ‌ کرن هنوني عطار دسته دردام

رفتن تاجُ الملوک ڏ خانه پيرزن و استفسار ماجرا ازوي نمودن

دوهه اکه دراو سوي آن مکانه ‌ ‌ ‌ وڇهن نيرن تني اک ٻڍ زنانه

کرُن معلوم حال آن زن پير ‌ ‌ ‌ صنم را بود آن زن محرم سبر

نيچ واقف نه مالک آسن بي شک ‌ ‌ ‌ بدانائي سٺاه عاقل نه زيرک

به بوزنت شاهزادس گو دل آزاد ‌ ‌ ‌ ڙلس غصه سپن خرم نه تڙ شاد

١٠

ته ڇهوڪ بيڪس محبت گو مه جانوي
به بوزت ونوسه شهزادن نرازي
بوجهوس بوڪرِ خو جس اڪثر ڪراني
بون بوآسه زئي نش گاه وبيگاه
بجه از خرّمي دنس اجازت
گرهين تس نش مقرّر آسو يڪبار
ڪران شهزاده آسوس جانفشاني
بنهي پاڻهن اداگو مدّتها زبوٽ
دوهه اڪه آو شهزاده بفرصت
ديوس موج از تنخواه يڪ ماه
بجه فيرت ديسُ اي پورِ دلبند
بنقد وجنس مهِ تخشوي اجازت
وچهت شهزاده نمتنر مهرباني
بروزبي از ڪمالِ عذرخواهي
مه ڇهوم عرضاه اگر منظور نهاوڪ

بوگيسي موجِ ڇهوڪ اولاد مبانوي
هتي موجي لگي خوپس بوپاري
توي موکهه آسنه هردم بواني
براي غم دفائي جاي تنها
هزن ون آغه ننتر زانت غنيمت
برن آنس محبّت تيرسه غمخوار
تهون مشڪور از شيرين زباني
زشفقت نس بجه نصديقِ دل بهوٽ
بجه نشه از موجبِ وبيه ڪنهه هيت
هزم آغش انم زئي نش ڪرڪيباه
جمع واراه مهِ از دادِ خداوند
ڪرن ڪرته خرچ بدآسي ته حاجت
ڪرن هزتي بدل تس مدح خواني
ڪنهاه بانهاه ڪرت از مهرواهي
بهرِ مادرانه تي مهِ باوڪ

بالفت کرنہ عاشق بنتہ دردم
مسافرن زہ چھک مسافر ستو زان
دپُن تاج الملوکن یہ الادام
بکنہ پیر یوس کھاہم
کرت تو طعم ہاہہ ناوُن تکوئم
نبر تاپین از خوف غفار
نبیست دزہ صنم ازدوی آداب
مجالس اندہ چون خسروان ژراو
تکن رشار بوی آن صنم دراو

بجوفی عاشقن ہتہ ارادوزان
بو چھوس بہ مکہ بس بیرزمانس
کمن ترشق چاوی چھم ہاپس
نوی نواس لازان بہر دیدار
کرم مسرور از بیر بن گفتار

بہ ہُشیاری نرس منز راگ نظاوُن	سٹھاہ آراستہ از حد بناوُن
اشارہ بیٹ بیرون آسو بیزان	چو شیر نر بہر سو شورہ فیزان
سپُن آراستہ ہشیار در فن	دلس منز شکرد پو تاج الملوکن
دوہہ اکہ گو بنز دآن زنِ پیر	ونُن ہتوس مراد خود بتفسیر
بو درخد منگذاری آس بڑ تنگ	ہتی موجی یوان چھیناڑہ کرنہ تنگ
بیُٹ چھہ ہم مشورہ کرہ ہاپن کار	گرہ ہم ونُ وپیہ ساساہ بہر بابا
بجبہ بورنت تلُن نہد سیت پانس	دوان ژاں اکس خلوت مکانس
دیُن تس دُچھہ پہ دولت جانہ بایٹ	اجازت چھوی نوپنی بہر حاجت
تلُن اک سانڑ وپیہ دراو پانس	بخدمت گوخبر بیہ زمانس
دیُن تس باادب ایشاہ جمشید	خدا تھوُنی تہوی اقبال جاوید
زخوشیان چھہ ہم اکس امروز خاندر	نوی بخش گرہ ہم مہ خلعت نہ
بجلس بوزہ مہ نوبہ سیت عزت	نوی باپٹ کرُم معروض بخدمت
خوبہ بورنت سیُن خرم نہایت	لباس خاص خود کرُس عنایت
بیہ ڈنولس گرُہ اک تیز رفتار	کھنتس چون شہریاران نوی خبردار

داستان

صبح شد پنج ادیس دو و زہ اندر ان
بیرو چھ سحر بو بوزیر
کرن ہتہ شہنہ دونہ و پنچ ہزار دن
بسوی آن صنم
نتی عال ژروان
دلاوران
مہ بو دم

کنہ دن چھک
اوٛل

بجيله گومنس شهزاده محرم / بجاءِ خود سپن از کار خرم

بدیگر بار گے مشغول در کار / گنڌن نزدس چو زندان ئي خبردار

وڇهيت موقع مٿوي سرپار ڊالن / ز گوشه روشني هٿو وعده پالن

وڇهيت شهزاده حالِ گربه موش / اشاره کرنه نوليس ريوزباهوش

خبر بوزت سو بچه دلِ نزداو / وڇهيت گگرين براس لمنه سخت زاو

وڇهوي بله واده گگرن بچه نول / يقينت آسوي نه تٿهي آهي نس معول

دلس منز سخت براس زاو وحشت / کله پهٽه زونگ نس ووس بوه هيبت

سپن شهزاده ڊنيست حالِ ناخوش / به تندي لگومنس وني زاتش

به گياه هرو منت ڇهوي کرکوي زال / حريفن پش کرن شو پياته ئي چال

باين حشمت شمعدان کو نه نهاو / بناحق لذتِ دالِ ووه راوت

صنم بوزت سخن شرمنده سپن / بتقدير آهي بنده سپن

امي وقته اتھ زين شمعدان / سجاوُن شمع در محفل بهمان آن

سپن بله مجوبه در بند بازي / صنم گيه دق وڇهيت افسونسازي

گنڌن مشغول گيه تا صبح پرنور / صنم رنجور گيه شهزاده مسرور

بشب بڇتياو شه اٿهن کرورن / وڇهيت صنمي ڇهونه کنه حال ڇهورن

کتهاي بهم فرطلعت بصورت
نه سپيدي گل خيري بمحنت
درين نار سفر دي کدا بزدل
تا جهو کياه لازم کرن تا جهو کاد مشکل
دپن کياه چهوک سرس کرتم مه محرم
ژس تمه اي کس خوبان عالم
بن گرده مچه جانوي در عبادت
نا بن دردين گرتهم پارن بوخت

اگر جهنڪ کنيزه جهين بوچاني
وگرنه تل ني واپس پين زه
بران وعده سين آماده جانباز
اشارس منزرين گل ذن شکارس
گرهين طالعوس اقبال جهوي رام
صنم نهد وزه وچهيت اقبال آنر بار
خدا بن بخشمت جهوي جاه حشمت
تمنا آسو مياڻوي بادشاهن
مرهيت ضائع تموکر خواب و آرام
زبحنت توبوزن طوطه نکليس
کفشخانه مکانه ون جهو جانوي
نکاحس منزانم از رسم و آئين
ديس تاج الملوکن نرجهوجانوي
مه جهوم اک مشکلاه درپيش آمت
بفضل خق بويد سيني فتحياب

وچهک تل پانه کرڻه خدمت چهه مياڻي
زنقد وجنس وگوهر هاي زيور
گران بازي سين تي وئوي فسونساز
عياري وانه ببشک پخته کارس
لکن عنقا بلا تنک تس جهوه در دام
گنڈت گل نه کرنت نادم دل زار
کنيزه بوجهسي حاضر بخدمت
برماني دل کمن عالم پناهن
ز وصل من سين تم سار ناکام
وچهيت قامت بوچون سرزه وطبيس
کرني خدمت زه جهوک سردار مياڻو
کروباقي عمر بازيب وتمکين
براکنده وليکن دل جهو مياڻوي
تني موکهه جهوس پرشيان حال گومت
کڈي جانوي مدايدوي گرک تاب

نه رسوي بند جهس در قيدخانه
به نورت ون مه شهزادن ته کتهاو
ونی قصه مه جهوم تاج الملوک ناو
سرفرستان پدر مياڻوي شهنشاه
ون بن تاج الملوک تس ناو زنجاه
قضاي آسمان اوس جسم پهرس
سين اعمي زيچ ونس
طبيب و چهوي
حکيم
عرض کس
بني ايدوي داد از ديده
نه بوارت مياني
ابدي

اگر بیزم مہ مطلب آس دارہ
بہ بوزت گیہ صنم آشفتہ احوال
زدل بیرون ژہ کر باطل خیالات
چھو کر نتو واتنک زاہ چانو طاقت
ژہ چھوک ذرّہ صفت خورشید تارن
چھو خود خورشید حیران از گل او
ہتھوک بُدکن دنی احوال آن یار
بس پریہ دپان ساری بکاؤل
پری نہ دیو نہ جن تتہ چھی نگہبان
پری از آسمان محکم بہ پرواز
بزیر عرض یار و کژدم و موش
نگہبان دیو بید بگیر چار اطراف
چھو نہ زاہ تور واتن چانو آسان
چھو ئی فرماو مُتت عالیجاہن
چھو نہ لازم پننُ زُو در ہلاکت

وگرنہ تل سوز ہارن پان پارہ
دپن تس ای جوان بخت فرخ جو انسال
ونن کیاہ چھوک ہیں افسردہ حالات
ہنی نہ گل انک کتہ ترژہ لیاقت
کجا خورشید بل کتو چھوک ژہ تارن
ازین خورشید پنہان منزل او
وچھک پانی ہنن گل کیاہ چھو شور
نسندس باغ حسنس منز چھو یوی گل
پرنس واتنک نتو کر چھو مکان
چو چیز ناز ہم بر گلشن راز
خبر داری کران ساری پیارہ ہمش
پنہ چھی نہ دوان دیوار سی تاف
ہنی نہ زاہ گل مطلب گلی جان
رسول صادق نورک حُباہن
زھنن پانی سو پانس کتو مصیبت

کرن نہ عقل چھوم ما دشمنِ جان — سوداسنہ پیٹھ از عقل نادان

کرُن قفس کشادہ در اندر ژاو — ژٹن زنجیرَن ساری بنز دراو

سہن محکم کرس نہف لدنہ ترپٹ — وچھنت خیرُک اثر گو آدمس فرٹ

ولے ای شیرِ نرئی کر چھو شاباں — کرُوک آزادمی آسوک بزندان

عوض نیکی ہندوی کرچھی بدی زاہ — خطا کیا کھور تھم ناحق ژہ گوی کیاہ

یہ بوزنت با فصاحت دپوسہ شیرن — عوض نیکی بدی درخدمتِ من

اگر چھینہ بڈن میان اندر یژھہ — تہ کر معلوم ژی بیہ کانسہ نش گژھ

ونِت ئی شیر و آدم درا ویکیا — درختاہ اک وچھوک تو بر سرِ راہ

سہن نش نش کرُن احوال اظہار — درختن وپُو ونن سہہ ٔز چھو گفتار

چھوین وفنس اندر نیکیس عوض بد — کرت نیکی تنس نش کرن رد

شنو از گوش بدُوی چھوک تہ آدم — پرژھی بدُوی کرت سیرس بو مجرم

مہ گو اک بدتھاہ چھوس بر سرِ راہ — یون بدگا نہ کرن آرام ساتھاہ

زگرمی چھو ی بہت بلہ دم سنبالن — وتھن بہند چھوم لنڈاہ از نو ژالن

عوض نیکی بد آسن بلا شک — لگی ون پانہ بوزن چھوک ژہ زیرک

دُپن شیرن بگو ای مردِ ہشیار — ونُن کیاہ چھوی تہ ون کر حال اظہار

ازان پس کرنہ تس دروازہ بسنہ ... دپُن شالس پنھی پاپٹ آسو بسنہ
دپُس شالن تہ چھوک احمق نہ نادان ... رہا کرتھن ژہ پننوی دشمن جان
کرن با دشمنان نیکی چھہ کرخوب ... ژہ گرتھہ پانس گوی ظالم ژہ مغلوب
یہ بورنت دراو آدم زادہ دلشاد ... پُرن حمداہ کرس ذاتن بو آزاد
نصیحت چھی کھنت دلسی تہ نہان و ... یہ نفسک شیر از بند زاہ منہ نیراوُن
جسم چھوی پنجرہ زان نفس شیر ... یہ آزادی چھو نہ لازم کرُن سیر
اگر کانہہ شخص نفسک بوزہ فریاد ... کری تس شیر نفسک اطمل برباد
کرس زنجیرہ از صبر و توکل ... نہی حاصل بلانشک مطلبکو گُل
زطاقت عارفن نشہ جسم بے زور ... نہرحاجھو فونتہ وحُک کرت لند

داستان در رخصت گرفتن شہزادہ تاج الملوک از دلبر بسوا

ژہ یم شہزادہ تہو منت چھنتہ زندان ... رہا کرتک نہ چھوی پانس کنوی جان
حفاظت کرتھ از دست لہ منہ نیراوک ... مگر یم پاہی میانی وارہ تھاوک
رفاقت وارہ کرزک با صداقت ... گرہمن تھاون چھت زیر حفاظت
تیامت واتہ بوارن حکم باری ... بغرض خود گرک آزاد ساری

نولن سچھی کرن طی کرِ پوٹھ منزل
قرن ھم سوی رب العالمین دل
پرن الحمد للہ از دل زار
پلہ یا منت رٹمہ از وادی خار
رسیدن تاجُ الملوک نیو دیو سیاہ

۱۸

رسیدن تاجُ الملوک در ملکِ دیوان

چنین راوی کران شیرین زبانی
از درجِ دل کند گوہر فشانی

ازان فردوس بلہ تاجُ الملوک دراو
کرُن پانس لباسِ فقر پیراو

ییکان رانس دوہس سانس نہ آرام
ہوان ہر جا بہ گلنوی ہیب و پیغام

بیا بانن نہ میدانن کران طے
گلستانن نہ بُستانن ہوان پے

بیک روزی وچھن دشتی پُر از خار
قدم نراوُن گژھن مشکل تہ دشوار

بدن نازک قمر چہرہ منس آسو
بخارستان محنت زوہرت پوس

مبدّل گوس لے وِی نازکوی رنگ
خنا پاین ییبس پارۂ سنگ

مصیبت ہوس عشقن گوس تیز چالاک
وچھون یامنت سو صحرای غضبناک

زمین پُر گو منن از اژدر و مار
سٹھاہ وحشت اثر بد خوی فی بدکار

درخت زُمت نمونِ آفتابن
سٹھاہ پوشیدہ تھومُت لے وی آبن

کِنن شورہ گمُت جانا ورن سُور
کوہن سرمہ ہیو مُت مثلِ کافور

زبان دراس فُٹ جان گوس مضطر
ہیو کھس سرہ نہ سپُن نس خشنہ جگر

بخار غم سپُن نس خون جاری
بِچن بر خویشتن از عشق خواری

اگر می آسہہم جانکُ محبت ... چکونہ تہ الہ ہا برخود مصیبت

گمُت چھُس مبتلا در وادیِ غم ... یمُت چھُس درسنم ژامُت قدس خم

سو دیو بورنت کلامِ دردانگیز ... برحم دل سیُن وارہ اشک ریز

ونُن تاجُ الملوکس ای مہربان ... کری نہ کھنہ فنسم چھوم از سلیمان

کرت نہ زاہ بوآزدہ تھوت نشاد ... کرت از بندِ رنج و محنت آزاد

رٹنت نیش پناہس تل بالفت ... کڈی مطلب نہ حاجت از محبت

بدینگونہ سیُن دیوس مہربان ... کرن ہر روز چھوس شفقت نہ حان

ونت تاج الملوک گفتارِ شیرین ... نوان دیوس مہنت ہر دم دل و دین

بخوشگویی لدُن در شیشہٗ دام ... بدلجوئی کرُن معزور تژ رام

بیک روزے دیون از مہربانی ... دیُن لنس ای نہالِ زندگانی

غذا چاونی چھو کیاہ نی کر نہ ظاہر ... جمع نھاوی کرت گوتاہ بیکبار

کرُس تاجُ الملوکن عرض خدمت ... بلا اشک چھوی زہ تژ میانوی محبت

غذائی آدمان باشد نکوتر ... چہ لحم و آرد و روغن نہ شکر

بہ بورنت دیو در یکدم وُڈِت گو ... ہما ندم کاروانس منز کرنت پیو

ینن حاجت وچھُن از دیدہ واہ ... بیکدم ہنت ژ لکو اونتہ قطارہ

19

ديوس منز چهوم گَرت مي سخت لهاوُل
بانوس از ديدن باغ نگاوُل
وچهمت تاج الملوکن حال يا وُس
بناچاري ديون سوگند باوُس
ونے اده مطلب کهبهِ سر سبز ناو
پيغمبر سليمان ذي شان ما و

زظرف خود کرهاِ گُنس مشکور تهاوُن
گژهن تت منز تس پوو و اناوُن
به بوزنت ديوني از دل کڈن آه
سپن بهوس گنڈس چهونت واره
پيک بٹ رام و بهوس منز سويه کار
کرُن آه و فغان هيتهن زيار
ورُن پسح پهونت اي کرمي زاد
ادين فرياد کڈهن هيچ وبياد

٢٠

به بورنت ساريي کرُني نواله
ازينگونه ديون ماڙه ڪهمنت آسو
سٺاه خوش گونه نيرت آونس حال
ڈِيون شهزادسي اي يار ننا باش
مه تڙه نعمت کمزاه چهپنه ومنيه
بکردان باره نهو احسان چهوم چانو
ديوس تاج الملوکن ڦهونه رغبت
دوان هر روز پانس آسو تکليف
ملذذ چيز ديوس آسو کهياون
دو بهه اکه و نوسه ديون اي گل اندام
براي من هرزه محنت زه واره
ونکُ تامنته واتي نه زفافت
وُنُم فوراً اگر کنه پهوي ته مطلب
دُيس تاج الملوکن اي دلاوار
چهه اکر ديو راغب سوي نهان

نهون دار و غ زندانش حواله
زحد تاج الملوکس راض سوي گوس
منهُن منوني لتن ال جنگل وبال
بنعمت کهيا وهنس انهم اهن گاش
به وچهم آسنه از نام کانسه
نهس خبريس عوض ون کياه ايکي بيمانو
سٺاه ممنون گومُت كهت ضيافت
بناون خوان ته مقبول تعريف
زظرف خود سٺاه شرمنده نهاون
زوک غمخوار جانک چهوک مه آرام
بوچهوس مشکور زين نعمت ونی کياه
وُنت نه زاه کڈمنه چانو حاجت
بفضل رب کڈي حاجت دبادي
مه چهوم ني بوزمُت انز اهل شباب
بقول خود گهي ثابت نه بوزان

وچهمت کهمنت ويسمي سليمان
ونے کياه چهوم پهون بروزن لبوذي تهان
نتن گڈه ديسه پيامي ازگلستان
نتن وچهنت بشاه ون ديسن ساه
ستگ ول دختن نغيس نتني بيرومان

چهوه اده ياسي سبهاس
باغ خود ني نهومنت ده ابو زنباغ
دچهمن صحن درد ديو دا مسکه و بهان وفت
نيهن سوه سے پيلے نبه زده و سلي ياني
منه کهوهنت شه تپ ان ليا ونت
روپس نه يهه اندن کهمه زين ماو
پيغمبر سليمان زمان جها ن امنه نه زين نيا ديا
ديبهوسي هنزور ديوان ان

وني ون مصلحت بوا محبت
وڃهواده نيره کياه از پرده عيب
هماندم شاهزادن کرتياري
وڃهت ديون سه نعمت بزمڪن شور
همان ساعت ديواه اڪ منل کهسار
سلاماه کرته خوش ڏ ونوي سٽهاه ڳي
وڃهت شهزادني نمراوني سر
سيڻ حيران ڏلشت ديوانسان
بنرد خو ڏ تعجّب ڇهوس بوزانان
پهوکياه باعث اسنري ڏونداري
وٽس ديون يه بوزت اي برادر
کرت بکي سٽهاه تهونس بومشکور
امي بابت مه کرمنت ازته ڇهوي ڏ
ونت ئي صاحب خانن برتخان
کري ديون ضيافت لذّتچ نوش

بطور سابقه کرڈي ضيافت
کڈي مطلب غمکو کاسي آئو سبب
ضيافتکي دکرا قسام ساري
شمالس کن ڏ زنن کرکهياه پرازنور
سيڻ حاضر بيش خدمت يار
ات اندرنس بشهزاده نظرپي
سلاماه کرنه ديوس شاد وخوشتر
پرڙهن تنس صاحب خانس په افسان
ڇهه کياه نسبت ديوس باجنس انسان
شرائط کرمه نيشه اظهار ساري
سٽهاه حق ڇهوم اسند کتمت وه پير
کرن نيکس بدي کت تابه منطور
وڇهک يد کسب از ابن آدمي زاد
نهون شيرت ضيافت پيش همان
دهان شيرين سيڻ تنس آ ودرخوش

وڻن ديوس اول آکنس تمه اظهار

ونت حالان ديون لکي اظهار
مع القصه اڻن همان سي عار
نه ڪري آهس نش ديوس خبر دار
ملڪ آن بکاوٽي افسرکار
ديون سردار در ملک ولايت
حاله ناو نس نامي نهايت

پيدا کنده نوي ازدل بوکوکت
سفر دردبيش زنن ڇهوم مه سخت ايکاري
شفقتي نه آڪرن ماورمن
آئيزار غا نمان اي خواهرمن
بدين مضمون لکهن خطه بتريري
کرت ازحد زياده اشک ريزي
نامه نوشتن ديونانام همشيره خود حال

جواب نامہ نوشتن حمالہ بجانب برادر خود

خطک مضمون لکھوُن تس اے برادر

کھوُن یاس بچہ یاہ از صد قرت

منثہ چشمن پترتھ از محبت

لمن تم بای سند علم بتافہ

دزان پیس از خوشی بوزن لفافہ

نوپزٕ گردوزہ ما مضمون حالان

امہ بدوی سوزہ ہم مہرِ سلیمان

ضروری چھوم گژھن تتو چارہ ناچارے مہ ہرگز چھو نیہ تہ زاہ روزنس وار

ستھاہ چھوس بڈ منوی بو دلگ غم گمت بستہ بو چھوس درشوقِ آدم

مہ ازیک مدتے رچھمت انسان کرن شفقت محبت از دل و جان

بفرزندی کرُم مقبول و منظور بلاشک چھوم ہوی چشمن ہندوی نور

زبعد رفتنِ من روزہ تنہا یہ تنہائی لگس تکلیف وارا

توی سوزم یہ نورِ دیدہ ہیشت کرُن شوبس ستھاہ مہر و محبت

بہر صورت عزیزِ دل بناوُن زرنج و غم گژھی آزاد ناوُن

لکھت خط قاصدس دتونی ہماندم یہ دیپس ژہ تن ہمرہ یہ آدم

یہ بورت قاصدن سوی ژلنہ ترووش روانہ گو سوی دلبر بصد ہوش

سلامت وانِ منزل گاہِ مقصود پُرن حمداہ بتی سوی خدا زود

رفتنِ تاج الملوک ہمراہ قاصد بمعہ نامہ دبو حمالہ

دوان ہیو قاصدن پیش حمالہ کرُن شہزادہ تس خط ہیت حوالہ

سپن فرحت تس ڈیشت سو حال شگفتہ تر سپن تس غنچۂ دل

ونن تس قاصدس ای پیکِ دانا گیس بو خوش ستھاہ از حد فنی کیاہ

داستان

کرن هر سو منادي بهر شادي | ژلي مهجور دلني دوکهه دادي
تمس شهزاده آسوي نا و محمود | عروسانه صفت د زمنزل جود
کړوک خاندرين بار بينت جم | سمت باهم زه عاشق ُو د خرم
به محموده سپد شهزاده وصل | مقام دلبري سپد بوس حاصل
نصيحت چهي هي ايسا لاک راه | حجاب د پرده هوي رديده راه
تلت پرده رڻن د يو نفسکوي پت | کرن بهتر چهو دربند دام الفت
سونزاوت کجروي هاوي له سود | کري وصل منز نگاره مقصود
به ديو نفس هشيار و کروي بند | تي دون عالمن منز رود خورسند

داستان در آوردن تاج الملوک گل بکاولي را و عاشق شدن بروي

بمدت رود شهزاده در انجا | نبزد دلبر محمود تنها
دلس غم بهر گلزار حقيقي | ديان ڈيشن بو کر بار حقيقي
نه خواب شب نه تاب د بدن گل | نه آب اشک ديده در تحمل
از ين احوال مهجوري سو محمود | گل عشرت بکار حسرت آلود
شگفته کرسين تس غنچه تنگ | نداده روي اواز همدمي رنگ

٢٣

ڪروسي مصلحت لوڏو خبردار
ٻناچاري دلس موٽوا جازت
تنه بومارو بنوي يار يڪبار
مم ترادو حل نزانهه ڪتوهنوني جان
ڏين تون ڏيشي جهن جهوم باغ وبستان
نه ڏيشت موهوني تراو ڀنه هرگز
هميشون ٻرن ٻر از غار عاجز

وٺي اما ٿيوڪ يڊ وي ٿه منظور
ڪرڪ هرگاه مه ڏين افعال مسرور
حمالن دپوسه ڪر حالي سراسر
ونڊي بوسر ٻي اي جان هادر
ڏيس محمود ني اي مردم جان
ڏيان احسان جهوڪ بر من مهربان
هوس شهزادسي ڪومت جهو بالڪل
ڏيان ڏينس بوڪر باغ بڪاول
ٻه بوزنت گيه حماله ٻسنه در بند
ڪران گيه عذر و حيله چند در چند
دل آزرده وڃهن محموده يامت
بناچاري ڪرن اده استقامت
انن شاه همه موشان هماندم
ٿهيون بس غم ڪرن درڪار محرم
زمين پراٽيو دوان در باغ عالي
ڪر وراه عجب از خاڪ خالي
ٻه شهزاده دوان تتو واتاوين
ز رنج و غصه غم دلشاد ٿاوين
حکم بوزنت ڪمر بسته سين موشن
نقب سارني ڪران گي ازده هوش

رسانيدن موشان تاج الملوڪ را ازراه نقب در باغ

نقب ڊنن آهي تم موشان هشيار
تلڪ شهزاده همره بهر شيڪار
دوان ازراه نٽ تتو واتاوڪ
اندر غارس ڙٽ پوشيده ٿاوڪ
ٻر تاج الملوڪن ڪڌ ٻن سر
وڃهت بستان روح سدس معطر

[illegible]

دران منزل وڃہون قصر شہانہ
ڇپیکس ہمکوی میمنت سرستخانہ
حدہ پروانہ سعد بال وپر سین سوا
سین داخل پایہ قصر فرود
وزیر لطف حسن وجمال بنگالو بسری

شمع را گر فلک پروانہ گردد	بخوبی گرد آن دیوانہ گردد
رود خورشید از نور صفائی	چو بیند جلوہ دہ نور خدائی
یکان شہزادہ در فردوس عالی	وڃہان گلشنی سین از عقل خالی
کرڻ سیرہ گلستانن بہر سو	بقوت آس روح ڈیئنت خوشبو
زبدہ وڃہونہ یاقوتی بنگالا	مرصع تہ لمع زیرو بالا
جڙت جوہر کرت صنعت بہر حد	وتہرمت فرش از سنگ زبرجد
میانِ صحن حوضِ آبِ کوثر	بنقاشی کرت ہر سو مدور
دران چشمہ گل خوبی نمایان	منور از ظہور او گلستان
سٹہاہ نازک رخوشبوی نزاکت	زرنگ خود کرت ہر سو سرایت
سوگل بیدہا وہ بنہوی روبہ بلبل	بدیگر گل کری میل با کلکل
وڃہت تاج الملوک گل شاد سین	چو بلبل از قفس آزاد سین
کڈت جامہ وتہوی ان چشمہ گل	بشوق دل دوان در بر ٹن گل
انھ گل نہ کرن دردل منش جاکي	زآب چشمہ بیرون کرنہ تن پای
کرن دربر لباس شہریاری	پرون حمد و ثنا تن سوی باری
ازان پس ژاو اندر تت مکاس	وڃہون نہ جورہ مکوی نہ جہانس

٢٥

کسہ خانہ ز شوق دل غزل خوان
زجام معرفت کر نوش ازجان
غزل تھ خدن تاج الملوکن کہ وز فراق گل بکاولی

گمت عاشق بزلف پیچ پژدم
وچھنت دانہ ہزاران مرغ دردم

ننہ او چھنت ژلن تھ چھنت نہ شھمار
ژلن شل ہنت کرن یکدم دلافگار

دلارامس شبان دُر دانہ درگوش
مہنت بنوان ازدل طاقت و ہوش

پریشان موی عنبر گومتن آسو
زسر تس تا کمر سوی ہو پتن آسو

بحلقہ نال آسس پوشہ مالہ
وچھنت بلبل لگن بلبل چھوزالہ

بدنوارس بدن تس آسو ژصاف
ہیہ تن ہر سمن تم تراومت ڈاف

شجر عشقک ثمر خنک زہ پستان
بجر تمکوی دواہی دندان

نسند بازوی سیمین پر زیور
مُرتن یژ جرنت تن لعل و جوہر

حنا دنہ چہان منظور خوبان
بنا کردہ ز خون عندلیبان

وچھنت قامت تسند شمشاد حیران
گمت شرمندہ از سرو خرامان

زسر تا پا بدن تس مثل کافور
شونگنت سرو سی لوز علی نور

وچھنت تاج الملوکن حسنکوی پوش
بدلجوئی سین یکدم سو بیہوش

کرن یا منت نظر تس مہ جبینس
زہسنی سوی وست ہو پیٹ زمینس

بمدنت شاہزادہ آو در ہوش
ببالین گو سو یارس تش بجاموش

ز دل از تاب و تب نم تراونی آہ
شمع ڈلیشت یہ پروانہ کران کیاہ

بدل تهم مصلحت زانن ع زین کار
بجواب نازو نکن میانو دلدار

بنگ بهتر تهون تیه کنه نشانه
گر تهی پنهو حال دلدارس عیانه

ونت ئی کڈنه یش آهسته خاتم
بنزد خود تهون دلشاد و خرم

پنن انگشتری یش کرنه دربه
ڈتن سر از خبر در راه دلبر

ازان پس دراواز باغ جهانتاب
زدل بیتاب و تب از عشق مهتاب

نداه سابقه همراه موشان
بدر آمد مراد خود خموشان

حماله آس ع ورت انتظارس
پیس تامت نظر پٹ شهسوارس

سٹهاه گیه شادر تو احوال ڈسیت
نسد قامت قد شمشاد ڈسیت

گذارک ده وه بشادی نن سپنرات
زلس و غم ته فلوس باغ مکافات

شب اندر زاوشه در محله خانه
بنزد آن نکورو ی زمانه

سپن ده ونوی بدلجوئی هم آغوش
مچی فرحت گرک از خرمی نوش

دران عشرت کڈوک بلبه کبوتر کالا
شبه اکه شاهزادس پیو خیالا

ونن گلهه دی محمودس بخلوت
که ای بانوی خوبی مهر طلعت

چهه بدوی اس درابنجا شاد و مسرور
نکر بهمیت شفیقن نش سٹهاه تو ور

کرن لازم چهور تو تدبیر درکار
نته موکلن زنا جنسان جهوشوار

27

وُنت بی تھاونک ای بیمر دل
بیگ یس گتہ شاہ وانست سروازاد
زبگر بال محمود کرن شاد
بیک مونت کرُن شہزادہ بُھال
وُنت بی کدنہ زن تر م زہ مونی وال
نتہ اکدی بو زنیج دیباد
نوشتہ اس کرنیک پیدکد زاد

اگرچه سوخته گلزار عشرت — کری چانوی بیهوی نار فراقت
بناجنسان مگر اس تنگ آمت — زہمجنسان سٺهاه مهجور همت
بنی ناره مگنت دُ ونون چهو جانسوز — سوخاره در جگر لله دن چهوی نوز
چهوئی حاجت نه بدُوی دک اجازت — برت کنه دوه بموبیه در رفاقت
حمالن پوزهن تراوُن زدل آه — دپُن محمود سی کوری ځنٹ کیاه
اوی رچهپک مه تهو روز کاهین تل — زه مکسنه دشمن میانی کدٹی گل
بوا سِس چانه پوڑهه دلشاد و مسرور — مه آسک نور چشمن کنوز چک دور
بوا سِس خوش سٺهاه دیداره چانے — لبنتاهر دم بست دبداره چانے
بلاشک پاٹ چهوبنه کنهه زه تقصیر — مه کهمک پان پانه در بلا گیر
به فتنه شاهزادن کرُنه برپا — زه کر چهوی کنهه خطا ان فیز دریچا
مه قبل از کار کرئی آشو معلوم — فناکره هین اول از راه معدوم
کرس کیاه ون مگتو ازدست چهوم کار — کره هین ناراض چانوی سخت دشوار
مع القصه حمالن زانو مشکل — ازین کار عجب فیرُن هین دل
اتُن دیواه رٹنت بز تیزرفتار — کرنت نقش تش تهاوُن در انیکار
کره هین فردو سی منز واتهاون — زنیج ره کره هین محفوظ تهاون

۲۸

سپدن شہزادہ وَن تاج الملوک
محمودہ در مکان دلبر بسیر

سپدن شہزادہ بیخ
بکہ بیمہ هن انہ پهن
کتا سپیدہ و اتنا کس سب

روانہ آسک بباب نو دیشین تاج دو سپین
پن دلبن لوشتہ شہزادہ دیشین
شہزادہ سپن دلبن منز وادی محمود

دِ نن سجده بدرگاه خداوند | سپېنز آزاد آسنت پای دربند
مفصّل شاهزادن و نسه حالات | خیالات و مقامات و کمالات
صنم بوزنت سټها سخت آیه در جوش | گرِ بهت خوش ئه ټنه محمود دِ آغوش
بدلداری کرن محموده مسرور | نه غمخواری سټهاه ممنون و مشکور
توقف کرکهه ټنه کنیزن ایامن | مِی فرحت ترک گلون جامن
ازان پس شاهزادن کرتیاری | سو بلبل آسو گلچی انتظاری
کرن سامانه تم سفرک مُیسّر | گل مقصود بهت سپدو وی مظفر
دران اثنا ونن دلبر نگارس | دلارامس نه باد کا مگارس
بنی هر خند بوبابن هند طرفدار | وئی تراوک ته نِی بنت کرزه آوار
بزانو نها ونک مهری نشانه | ازان پس تراونک از قید خانه
دنت ئی کرکهه حاضر قید ساری | گممت ضائع کران فریاد وزاری
شفاعت ښو کرن تاج الملوکن | یه پیش آن صنم خبره سلوکن
کرک آزاد هم گیمنت گرفتار | دِئی اجر عظیماه بُڈ کردگار
دیسُ تمنه ایجوان بخت و جهاندار | بو تراوک بهم بگر شرطی دِ زنکار
اول نهاوک بزانو مهره بند داغ | کرک آزاد از زندان این باغ

داستان رفتن تاج الملوک از راه
خشکی و رسیدن نزد بکاولی

پکان گو پے ہوان باین ہندوی پور
وچھن ہینی برادر شادو خو نستر
کران ئی مصلحت وِن کیاہ چھو پارہ
بہ پورنت گو سٹھاہ شہزادہ مسرود
کران کیاہ چھونہی بیہودہ گفتار
کدٹ از جیب وَ تنک گل ہماندم
دغا باز و وچھیت دِ پو آز ماوو
انکُ اک گور چشمن ڈالو ہس گل
سین نادم مٹھوک ساروی حکومت
زبردستی کرنت ہیوہس گل یار
بروز و شب دوان شادان و خندان
ادل اک قاصداہ سوزک خبردار
خبر ما مت سنز تس تاجدارس
بروشادی کرو جشن شہانہ
باستقبال یچون بہ ونٹھہ سوی داو

بشہری ژاوسوی شہزادہ مسرود
برای گل گمت بژ خوار و مضطر
نباخ اُس اسین جز گل ادوارہ
نمن نشہ گوتہ وِنونک حال خود پور
ان چھا گل ژ ہندٹن تھ ہیو لاوار
وچھو چشمو گر ہیو در کار محرم
کرت محکم صحیح ادل بہ نھاوو
سوڈالٹ گاش چشمن آسن بالکل
کرُوک تس لوٹ ونوی ئزلسہ گل بہت
ہماندم انو کھ از آن شہر رفتار
بشرقستان وَ انت ژ ود پہان
بسوی شہر شرقستان جہاندار
منادی دیاو نی پنس دیارس
برپو حمداہ کر پو خالی خزانہ
لگت محنت بون ادہ صحبنس باو

بن غم از زندگی بیشک دوبارہ
دو دیدہ گشتہ روشن چون ستارہ
اٹھوئی تاسن متھن چمن پوئیل
کدت شہزادوی نفس اول گل
وچھنت پیدا سن نر طاقت و ہوش
بکا یک پادشاہ سن دی داغون
پیدا ہام ہائی اک کس بیت
وزیران و امیران غمن کپن

بالاشک غمہ چھ سوی مولا
کیں اڈو تن کاسن حقیقا
ازین گل کہ بہ خاطر سن تہ پیرہ
کشت قوتت بیکی بر او منادی
زکو غم نہ فلک شہزادی

٣٠

بیدار شدن بکاؤلی از خواب و جستجو کی آن گردون
مساقتن گل و دم جام دلافروز

بیاس تی قمہ دم جام دلافروز
ثنگل بو ساشنف شہزادی بیکہ سوز
ومی بو صنی ہندن بنقاب
بکاگل آس بیز چشم پریشت
بیدار سوندرن چھان بیب
پیہن سرمن ودر بیجو
سنبلستان ہاپچان
نازک سہیلی چھان جھوی
پیو نزاو من پہ نشیان دیا یا ہیمن وک
زن بار کیا یک منیس ستی و بم جیب
وننهن از فرش
نھہن یلیت
سران ای نازک الم رعام جیب

پیکان ماہ پرستان گیہ بستان
زنقش پای آشفتہ گمن باغ
غبارِ رہ نشند برد بدہ ہت گل
خرامان واتے سے کاکل پریشان
ندست ناز تراون ہٹ رخس آب
غبار عطر گردِ مشک کافور
خمار خواب چشمن ڈلو سہ از آب
زبرجادو واتہ تراون نظر بام
بناگہ تمہ نگہ بلہ ترا و بر گل
وچھن ہر چند گمٹ خالی نہ گل جاے
نظر تراون لگن تتہ جستجو بس
سپز آشفتہ خاطر کریوٹ غم ہوس
بدست تراون نظر از ناز اتنی
وچھنہ خاتم سپز تر زیادہ حیران
ملون انتہ چشمنی باجاہ و مکین

سپن شرمندہ از نورش گلستان
گلا لک پاٹھ رٹمتو بر جگر داغ
بجای سرمہ یا در چشم بلبل
بحوضِ آب چون مہتاب تابان
وچھن بیتاب پتر شرمندہ مہتاب
زردی خود کرن از آب تمہ دور
وچھنہ بیہ سرنگون نرگس بگرداب
نکار سحر لاگن باغ در دام
گلک تمہ کر نشانہ وچھوتہ بلبل
پراگندہ سپز تتہ کرنہ ہیہای
چو زر زردی سپز تس رنگ روس
غرق در آب حسرت جان و دل گوس
بدل تا منت وچھن انگشتری
ز احوالِ عجب خاطر پریشان
خمار غم تلن از روی سیمین

کمن اول مبدل بیاقت چال
بکاول گیہ شہاہ حیران ازین حال
ہر جاین اکہاہ دعشرت وتان
ہر خانہ وزان کیاہ بربط وساز
وچھن پر توش ثنک باشترہ باری
تھی کمہ نت گردش وپاری
نسترقستان اندرد ابتھن بے
ہر جاب بیابان کرت طی

پکان گیہ واتہ دریاقوت خانہ	انن پریہ تم از حکم شہانہ
سنر ابن بن ونمن سارن وچھ پوں	غضب عشقن ہنا از دل کرن دور
ازان پس دپونہ نمہ پرین نبکراد	خبر بو نہ و نو ہی چھوہ جان وزکار
دیون آینت مہ درزد دل شلک ثور	گلس محرم سو بلبل روزہ مسرور
ہماندم دراینت ہنت پریہ ہر سو	ہنوک ژہارن جہاںس آن سمن بو
نشانہ کنہ لبوک نہ منز جہاںس	گمانہ راوہ دنت بیہ آیہ پانس
گمرپس نبرہ ژہار نہ بے نشانہ	بنن بیرنگ تسند گرژھہ پان پانہ
لبی سوی بے نشانس کام جانس	بنن تی گو انن کیاہ منز بیانس
لبی سوی راوہ بس از بود نابود	بلانک پراوہ سوی اسرار مقصود

برآمدن بکاول از شہر خود برای جُستن معشوق

بکاول آس گیمژ دل پریشان	زسوز عشق ہر دم آس نالان
ژٹن زنجیر شرم و ننگ و ناموس	زنیر عشق بریان جان و دل گوس
کمر محکم گنڈون از استقامت	چو رندان درایہ میدان ہمت
دون ون بالہ پارس آس ہر جا	ہوان پے جنگلن فیرن بصحرا

عجب ماہ وش زچاہ اینہ خوبصورت
بمثل ہول شخص کس ای واقف کار
چھ شادی ہر طرف بتہ کوچہ بازار
وچھن ناچھوس ہر طرف بوش دیوانہ
دزن قتلہ وزن سوز وترانہ

سرکیاہ باعث اکھ کیہ سمہ سکاہ
چھوہ ... پاشتہ ودین پاراہ
اوی ... فیرن ... پیدا اوار
دیت ... شر کری ... خبر دار
فی احوال ... سکار اعمی
... قضای ... حال امرکہ
... دہ دلک ... بین خاطر

سین اندلن سین بلہ بنان خاطر ... عقل ... ضب ... ہلک بکاول
بین ... حکمای ... علاج ... سمکھ باغ بکاول ... ازین ... مطلب
ازان ... محکم ... دستہ ... سین

متهن روښن سپین چشمن بمتش لود — ژلس غصه ملاله کو سو مسرور
از اندم کړنه حکم شادیانه — ګداین نم عطا کړنے خزانه
خبر بورانت بکاول تیزسیز شاد — پرن حمداه ګیس از بند آزاد
بوواڅس ون بمنر لګاه مقصود — لبهم رهزن دلګ از حکم معبود
ازان پس ګیه روانه سوی دریا — کړن اینه روا از حد مصفا
غبار ره کړن بالکل زتن دور — ملن نمه ارغوان مشک کافور
کړن دون کا کلن پیچیده شانه — ګمز مشتاق پاپس آس پایه
کړت در بر لباس خوب زیبا — سمن بو کیاه شوبان خوش جوانا
باهسته ملن نمه بام رفتار — برعنائی پکان ګوسوی بازار
وچهن پس کړن بجهان انس آس اشتهار — زه کاکل عنبرین چون مشک تاتار
نظر پس کړن بغمزه آس تراوان — اکی اشاره نس مجنون بناوان
وچهن پس تیغ ابرو چشم جادو — ګرهان ګښته ژلان جنګل چو آهو
وچهان پس آسو نمندوی تابان — چهوان ډبشت بیوان وس از جان
بوان پس آس نم مژګان سبینس — بیوان پاره ګرهت سوی بیت المبیس
نښان نس آسو زلف منز رخ خال — لګان زالس چو عنقای زرین بال

به صورت سپین دلبرانه بساری
سپین شیرین دبایس منخ زوباری
رسیدن بکاول بلباس مردانه

بیایم منزلت از محکمی ګیر
بخدمت رودنوی ګړه چا خطر
بر عم روز خوش د رحمن من
بیه بورت پیوس زین الملوک
ګیر بایم دل شاد می زان نعمت ناد
ګر دیدوی مهد رحمن سرفراز
نوی بایت کدوم مه بورت منزل
باهوس از نوکری ګرمت مه دردل

غزل خواندن بکاؤلی در فراق
معشوق خود تاج الملوک

ہائی دلبر دام کاکل پریشان ہو گیا
آتش فرقت سے مجھکو سینہ سوزاں ہو گیا
کیا کروں کسکو کہوں تقدیر نے یہ خاک کی
مرغ دل میرا اسیر قید ہجراں ہو گیا
کون چھوڑے ناخن تدبیر سے تقدیر کو
وہ مجھے غارتگر دل دین جاں ہو گیا
کیا دکھایا عشق نے مجھکو باغ اپنا چھوڑ کر
یاد حسرت سے جلا کر دیدہ گریاں ہو گیا
نور ڈالا سینہ میں بہشت ناموس کو
کان کی سر چید این سکندر پریشاں ہو گیا
گلشن مرے باغ سخن کا ہو بلبل نے کیا
جستجو کر کے یہ دل میرا پشیماں ہو گیا

کسقدر محنت سے کی اس باغ بیاباں میں
آج آباد و ویران ہو گیا
خار حسرت سے دل لبسمہ ظاہر ہوا
نار ہجراں سے جلا یا دل لب پریشاں ہو گیا
جب وہ مطلوب طالب

جوان ہر کرن خدمتگذاری	بجان و دل شہس ژیہ سرنثاری
کران خدمتگذاری کیونتر کالا	دوہہ اکہ پیو یہ شہزادن خیالا
کئی پیش پدر ژونوی برابر	وچھنت گو پادشہ دلشاد و خوشتر
بشفقت بوسہ کرنک از محبت	کرن بہنک تمن پچھون اشارت
بکرسی بٹ تم مسرور و خوشحال	لباس زر ولت بازینت فیحال
جوان پر ہوا کس اشخص یہ الیشار	چھ کم یم ژورتہ کرتم مہ اظہار
دپس تم یم چھ فرزند پادشاہس	ہیے غمخوار چھی عالم پناہس
جوان بوزنت خبر گو شاد بسیار	بیکدیدن شدش معلوم اطوار
فیافک من تمن بر محک کھارن	بمیزان طبع بن بن سوزارن
سراپا وچھونہ ساروی مثل سر نل	زحال شان خبر سینس مفصل
ازان پس پرتھونہ تن یہ ای ہنرمند	ہمن زنوی شہین چھوا بایک فرزند
دپس تم چھی پسر شاہس ہی ژور	قوی ہمت قوی دل صاحب تدور
یہ بوزنت گیہ بکاول سینہ افگار	زسر تا پا ہمنون تس عشقنوی نار
دپن افسوس ہی ہی کیا ہنب آم	وچھس عشقن لجبس گل زن بو دردم
زدل نالان گوتس سینہ بریان	سپز جانسوز سی از نار ہجران

بقیہ داستان

مع القصہ گرکر بیکرید وزار سینہ افگار
نار عشق سنیوس سینہ ژھوون برجھ بیس سکل
دپن دود دل چھوون بیت شاہس بپاب فرزند
سرن بنتھ اسہ چھنیش نخ الفش کنیہ تاب
بلاشک عسہ تم کسہ ژی ادلدی شنو سپیوی
تس ولدادی ناد ... بجہس صحرب ...

وڇهي ڪياه بيره نن ازپرده غيب
بيا اي عاشق صادق قدم ٿو
نظر بدوي ڪرڪ ازديده دل
گڪمت معشوق طالب عاشقس بيت
گڪلي عاشق وڇهوم معشوق بلبل
ڇهواول عشق از معشوق پيدا
سره ڪرڪس مدبر ڇهوي صدرس
به زرعشقڪ اته درنارطلب او

رسيد جلد امن بازينت وزيب
ولبت نابود دامنن ازره بود
فناتراونت تفاسيني ته حاصل
بنبو منت عاشقي مطلوب صورت
ڇهو ڪارن طالبس مطلوب بالڪل
يو سوزد شمع پروان هست پيدا
مقدر جلوه دنت نارس تع نورس
ڪدزڪر بقش وئي تراونت سوزپراو

رسيدن حماله نزد تاج الملوڪ ونيار ڪردن باغ وعمارات را

بله شهزادوي نبو مطلبڪ گل
سين بيچاره ته آواره درراه
ودان ربوان ژلان گوسوي جنگل
اول زنمڪ ڪدنت آتش نهاون
هما نساعت سپز حاضر حماله

همش تاج الملوڪس ته وره بالڪل
گڪر بهنت پاره جگر تراون نعل آه
زربن روبس گمرنش آس ستربل
وزان بس ننت سوموي بهاون
گڪرزن سهنن ته تراون آس ناله

نتہ ژی نش سیم ساروی برای مہر محمود
درہ وُن نازنین سینس بنم سے
قبول طبع تی پانس کرم سے
ازان حرکت نجم مہ کرہ مخمت
کرنت نتہ دراک ویس ترن حرکت
بیہ پیر کینسہ وچھمت پتا ژیجہ بہ کھل
بیہ وچھم نادمک ان باغ بکاول

شہاہ کرنس مہ تاکیدہ و خبردار
ژہ ہے چھُن دادہ آن یار وفادار
تتہ سٹرہ ژھنت وژت گی پریشان
ماہنوک مسرور شہزادہ بہ بستان
ازان پس دراو شہزادہ دربار
بہ نزدہ دلبر محمود تنہا

دیسُ تاج الملوکن ای وفادار	ژہ چہوک بیشک سٹہاہ مشفق نہ غمخوار
بدین گونہ ونے حالِ مکانہ	بنا کرزن تہوی دریک زمانہ
حمالن وُن دیون کیترن ہمان آن	گرہ شو آینو سمن لعل بدخشان
اڈن دیوني اینو جوہر نہ گوہر	اڈیو دیو وانی سونہ بال بر سر
دیو وکر ترن دوہن سیم وزرس ڈیر	وچہنت جوہر سو جنگل گو سٹہاہ
کرک ہر گونہ جوہر جمع بہت	بنا باغک کرن جل شو کھہ تا منت
کھنت مز ترا وس ترن در غنی زر	زبین باغک سین ہر سو منوّر
بنا بر زر کرک از حد عمارت	بقصر و باغ یژ عالی نہایت
کرک عکس اندر حوض گہر آب	بلمع آسو روشن ہیچو مہتاب
مکاناک دران محفل سجاوُن	زری کمخواب و اطلس تنت بچھاوُن
مقابل کرنہ چون باغ پرستان	قولہ وُن کیاہ سین شونک گلستان
زگوہر ہا ہر آنچہ ماند فاضل	بحکم شہ خزانس کرکھ داخل
بہر گونہ پسر ساری تیاری	وچہنت شہزادسی رنج بیقراری
دیسُ زان پس حمالن اجگر گوش	نصیحت بوزمہ یانی از دل وہوش
انجم کیثراہ مہ مخمت چانہ باپت	کیئ معلوم مبانی سار شفقت

سہ آس ہا ہیں
بدر بامنتظر سیم انتظاریں
شہاہ منتظر کنت سہ بیم ملفوف دل
ملا قاتاہ کرنس ہم ہا دیدار کامل
نرس ہا عقشہ سنت و دیدار بیاری
بہر کسی سفر چی تیاری
بہر گونہ سرکرہ افشان عماری

اکنہ پیرن پیغمبر دلبر محمود شنود
عماری منز نشستہ گاہ جود تمہ دراہ خلعت کمر ہمراہ دوات و بابہ سفر بات
غلامان بامنتہ چمن سبھا ہنت ژھنک اتھ رکس مکملس اتھ ا سکالس
ستیمن پیاسم سن یاش ستی مہ اوز نات سفت نشہ سہ مہ نسہ مہر محمود
درہ ولعل و وستتہ عرض سین ستہ مسرور و زنہ

اَتھ دیعہ وَدِیہ پس ای سَادہ گُفتار
ژٕہ ہیب ہیکہ کَتھ سَنز ہی معلوم اخبار
پدن لبودن نفع بلیہ پسینت پانس
یمن ریفا ہیمہ نش اتھ انس
سکین اسرکہ شنوہ سیتی بیلہ انعام
سپہ دودری تکلیف فضل چھ پیمہ آرام
نہ چھیہ سپہ اتھ تمہ سکہ آو اتھ پیبار

زر و گوہر کرُن داخل خزانس	دُر و دلبر لدُن منز محلہ خانس
کران گے از فراغت عیش و آرام	چوان مَی آس ازمیخانہ و جام

خبر رسیدن نزد زین الملوک از بنا شدن مکان

وَنن راوی چھنین حالِ نہانی	دپن حالات از شیرین زبانی
غلاماہ آسو تس تاجُ الملوکس	سٹھاہ نامی نہ نا و مسعود بو تس
دوہہ اکہ آسو درامُت سوی جنگل	کرن سیرا نہ مارن سہہ تہ ہانگل
نظر تراون ڈاہ اک و چھہ نا گاہ	یکان ہہت بار ہیزم از سرِ راہ
پرزِ ہن تس منو نہ ای پیر کُہن سال	ژٕہ کتنو نِک بار ہیزم ون پنُن حال
بڈن دپونس بشر قسان پہ نِن چھوم	بفیمنت و اناونت نن کنُن چھوم
دپس مسعو دنی ای پیر خوشخوی	بگردان از دبار سابقہ روی
ہنت بونزد آ فاپٹ مکانس	رٹنت بخشس گرزھک مسرور پانس
جہہ پتر نزدیک در جنگل عمارت	بیا بامن گرک پانی ملاقات
بڈن دپنس ونن کیاہ چھوک عجائب	مہ نشہ اک ذرہ گرروزان چھو غائب
بو چھوس واقف گمتو پیٹ جنگلس پور	مہ نشہ گرتہ ورہ روزی وزول دُور

ودان اتھ دود شمہ اطوار
دین و مسعود دیک ای شُشت اتھ ازدول
غرض کیاہ چھوی لون کتھ چھک پانس
بوچھ ہیکہ ونن اک قسم اد
ہیکہ چھوی پیمہ ... زبان سوزان

دپس و مسعود داروغن مہر عجم
وچھمک پانی گرہ سپرن جگر محرم
دوان شغلہ نہ چھوینہ نار پیوزان
چھک تراوان پھہ لعل بدخشان
پیرن پور ذت سخن پیم قدم دو
شہاہ انعام نہ اکرام چھوم نتو
زینہ مہ سرپہ تہ پیرن پراز زر
مکانن جرمن جوہر نہ گوہر
سیر نو مسعود تھی نا عمرہ بدربار
پیش کُن شہزادہ وال کار
شہاہ تاج الملوکن ذون انعام
بخشس گرنہ وارہ غرق کرم
شہاہ شرمندہ گوہر کھن سال
عطا کرم خدایان تمنی مال

خبر و نہس دہانس واتہاون
بہ بورنت آئی ساری لوک لاران
غرض یس نیرہ دان زشوق د بدار

رفیقن دوستن منت سہ نتھاون
وطن نراونت جیاتک آبگاران
سو والپس گرانن ادہ آنسہ رفتار

دربیان خبر رسیدن بذریعہ کوتوال نزد وزیر اعظم شرفستان

خبر حالی سپز بلہ کو ٹوالس
بکان راہی سُد سوی وزارت
فلانی طرفسی منزیم جہنہ دہقان
ہزاران خانہا خالی جہنہ گمبت
دران جنگل گمبت بڈ شہر آباد
دُہٗش میلن نہ ہین مکوی ہیوُرند
محلاّت و عمارات درخشان
چو جنّت باغ پڑ زینت دہندہ
وزیرن التماسس کرنہ باور
بعید از عقل و دانش آسیہ یُس کالہ

نہ بورنت کو سو واقف پو حالس
وزیرس سر بسر باوُن عبارت
وطن نراونت ژلن نم سوی ویران
سراسر ہاہیچو دیوانہ بنبہت
گر ہاہن باغ جہان بورنت نہ ازیاد
زبوز او گمبت عالم منوّر
بنا گیمت جہہ از لعل بدخشان
گر ہاہن حیران فچہنت دچشی پریندہ
دیُن نس باطلس قابل مسہ گر
بدیگر جا گرُن گرشو بہ اظہار

چاہن بریس منشی گفتن وزیر محبت را
زراہ اک آس تہ دعہد سلیمان
بسر ودی بجودہ شاد و خندان
عجب تشرین مثالاہ بی نہایت
یا نوکہ برکن فی فنات پرن نہایت
بتہ بورنت وہی ازچشم انور
تصوصانت کلامس کیناہ یا ہیو باور
انہ گرزراہ اودس گیہ تجلی ژنت
بتہ ودہ دربہ عقل و فصاحت

[illegible]

بناحق مارئس اک بد و تیرن
به بورنت حضرتو ارشاد کرزوود
همانساعت لٹن سوی وے اتناوک
برزهس شاه زبانی ون نین حال
غذا النسانه سند چهوی پاک طیور
ولس نم جانوارن ایچهانزاد
مکر دشمن بگم مه پرزه ناوُن
وچهوم بله زنده پوشاه بنکه نوشان
مه کرو چهومی امس هادی چهو شطان
ازین زنده مه دپو مرزه خدا چهوے
به مکرک زنده ازتی والهس جل
مکرک ازتی بنس دارم بلاد ور
ازان پس لگو بیکروزی سوزالس
دپن پانو لگس دوباره دردام
ونت دل دپن نس ای هنرمند

فلانی زنده پوشن ره دفقیرن
سو ظالم دولی یکدم کرن بود
بجد منت حضرتس دست بسته نهاوک
فقیرن عرض کر اے شاه اقبال
کھیئی بد کانهه زمردان کرسو کو فور
اگرچه چهوس زکوتاهی بولاچار
بهاچوری ته دوری باز کھباوُن
مه دپو آسی خموشان تیز بوستان
گمنت چهوی بخبر بومنت زالمان
سراسر پُریه از مکر و دغا چهوی
نه ناله کُن کم سهه نه هانگل
ونت لعن ملامت کرکهه مفرور
عجب مردس اکس ساده خیالس
نه چهوا معلوم ون کیاه بیره انجام
بو ناخن کیا زه کرتهس در قفس بند

بصد تخت گشته زینت آرا
ات اندر واتهه شهزاده هم اکجا
نهستی پیو خبر دوزس ته پانچ
سپن جیرن وچهمت زینت مکانچ
سپن کوتوال ڈیشت شادو خوشحال
پیکان سوی نوک برا فرن ته نکال
انوی هم ته نیو مسرور دو دلشاد
زحکم شهزاده کرکهه نس ناز

ماستقبال دیهو کوتوال تامس
ونن پیه سه کهودن بنن تجمل و پس
کرت اول سیهاه اداب و تسلیم
وزان پس عرض دی کرُن تعظیم
خبر گیهم پچهه سانن تاجِ لاس
تنه چهو تخصاه دمت سر جدیداس

دیس تم نوره ابر دیگین دل
ونن مهیا توی کر بنه کهنته آسان
نهوت گیر انصیحت میان درگوش
ونن مهیا توی کوه زانن تا آسان
ونن ہی جانور گو شاد و مسرور

به پیندِ من ته چهوینه سینه قابل
چهو کالانعام بل هم آیه قرآن
ونن ون گوگ از تعمیل مدهوش
کهمن کر آسهم لعلِ بدخشان
سپن ناشاد آن صیادِ رنجور

رفتن کوتوال بحکم وزیر نزد تاج الملوک و احوال پرسیدن

بلاشک ذاتِ پاکس جهه قدرت
مگر لازم چهوینه نادیده کانهه کار
اول از دیدهٔ خود کرته تحقیق
به بوزت کوتوالن منهوسه رخصت
وچهون از دوا آتش شعله دیوان
بیکان گو حال تم ڈیٹهون سراسر
جیرت جوهر وچهن عالی محلات
غلامو ڈیشهن کوتوال بُرجا و

عظیم الشان جهس رحمت ته عظمت
کرُن اظهار بر دربارِ سرکار
ازان پس شوهه تن دِ نوسانو تصدیق
روانه گو بجنگل از اجازت
سپن جیرن ڈیشت دل پریشان
زمین پیٹھ چه جای سنگِ مرمر
پُر از گوهر ستهاه سنگین عمارت
کرُک فوّارنی از آب پیراو

نمی سفر دیس آبای ابیٹهش حال
سکسن تراوشت باپش جال و پانیٹھ ال
پتاه چهون بن ستاخی مه انچیا
معافی دوم جون چهون مژ باسش
بعد چهون یو گریدو وزن پیگیایا
عرض بیدوی بعه گیدو خبردار

بعد پنه آداده بوده دو ده پیانب
بعیدان فکر مع دانشرع بیانب سرو لایب
زه نته ردان ندراه دریا اول نفر جنت
به بودنت و بوسه نشه جهت تهجیت و پچلو جمیت
سیه نهم حاجت چهونه بحال بنجاع بنلو مانسا
فقط حاجت وچهون سپن ان او طمع جاسنا
عبادت ازن سعد الف مع موسه نجصن
به بعزت سپن دلشاد و خرم بیابیت

چھہ کر فرزند تو ہمہ در عمر عالی
ادی بابت کرم احوال حالی

اشارہ ہاونس شاہن بفرزند
ہی بس چھم مہ دلخواہ وہنرمند

یمن زنتوی مہ آسم بباک اولاد
یکہ ہمند ستارن کرسہ برباد

یحسن تمسند ہیت آسم ستارہ
رچھوس فخ اتھ سوگومت پہوم قرارہ

دپس تاج الملوکن ای شہنشاہ
مہ ونتم کیازہ ہم ترآوی بہ درگاہ

در دولت شہنون کمہ چیزہ تراوت
یکیا گونہہ تس بہ محفل پرزہ ناوت

امیرہ اک شہس تتہ آسو ہمراہ
نبی کر عرض ای میر قوی جاہ

دپین مجلس چھہ نس کونہہ تہ تانی
موافق چھم نتن اخلاق حانی

بلانتک چھی نتان ساری علامت
بہرگونہ زہ چھوک بیشک سلامت

یہ بوزت شاہزادس آو تر جوش
وتھمت تھندر تو پدر تیتوی در آغوش

دپن نس ناخلف جانوی پیر چھس
لگمت آواز غم دلہ پدر چھوس

کرم باری مہ رب العالمین
تمنا کاسومیانی خستہ سینن

تنا ذاتس کرم از جانو دیدار
ز ہینہ سینوم زسینہ دورک ناد

یہ بوزت بوسہ کرنس بادشاہن
بشفقت تر سہاہ عالم پناہن

ستارہ چانچی آسم خبر بود
مہ از روز تولد کرسو منظور

۴۵

دین تس کیتھ پیرح از نازنینی
دِتن تس خط بیہ انگشتری
شہنشاہ دیتھ یمن آسوی تحفہ
یری لیکہ بیت تس آسی سمن رو
اَتھی نہ حال عشاقان بتحریر
بکدی کمر نہ تیہ فلک نامہ تحریر
روانہ گیہ ملک خود بعزت
شہن بورنت دوان بخشش اجازت

سراسر شاہزادن کر عیانہ — زِ سر تا پا سُو عشقُک داستانہ
بہ بوزنت پادشہ وارہ سپُن شاد — مگر آندم بیی مادر تسنز یاد
ہما ندم دراے دونوی شادو خندان — گرِ تِہنت تس نش وچھنت بر دیگران
کرُس شاہن فی لاسانہ مدارا — بعذر و حیلہ کرُس زارہ پارا
زِ حالِ سابقہ کرُنے سرافراز — زِ سختی سُوی سپُن باپیش دمساز
کران گے عیش و عشرت بافراغت — لگنت محنت وچھون روی محبت
عزیزا چھی نصیحت بوزِگن تھاو — یوان کیتھہ یاٹھ صادق عاشقن یاو
بخدمت یُس کران چھُو استقامت — بشفقت تس ہُران چھُو جاہ و حشمت
چھُو یُس ژالان برخود محنتک بار — زِ سلطان تس بنان حاصل چھُو دیدار
چھُو شہزادن مہ کر سُستی دریںکار — کھبک داغِ ملامت سخت دشوار
مہ کر رُسوا بخلوقان پنُن پان — مہ کرتھ یانی نبا دانی بزندان

رخصت گرفتن بکاولی از شاہ زین الملوک و نامہ نوشتن بنام تاج الملوک

چونہ نشست بر تختِ حکومت — بکاوُل آیہ کرُس عرضِ خدمت
دیو رخصت مہ ای شاہِ جہاندار — بخدمت واتہ دستہ بستہ بدربار

دوہ کس تاج الملوکس یمت یہ تیتھی
ہیوب خط دوان اَتھ مہ ہمراہ
سمن دو دراے یورت زار عاشق
دِتن دو دار دلبر کار عاشق
یکدم واتھ نزدیک شاہزادہ
مجلسی دوز خلوت ایستادہ

۸۶

پیش بتھ مقابل کیس حاضر خدمت
بہ صد ادبن اول تس بنس امانت
زدیدہ و چھنہ نامہ پیدہ ناوان
اول یِد بدیدہ تھاوان
کمن نا لوسہ کڈن تیر از لفافہ
سُو خط پرون ورپنان پیی از وفاکھ
نیون مضمون پیدان پیی انتہائی

نامہ فرستادن تاج الملوک بنام بکاولی سمن وہری
دچھہ نہ بسنت ابہ امیر اشتیاق
سعد اندہ ان و حمد
زِ انسان نظم فضیلت ذوالجلال
ثنا ادو سیبت النبی اسم
زِ نبہ مخلوق بنہ
سعد اسہ بیہ

دیون پرین اندر بخشن شرفتش — تهون محتاج د رشتونی طرفتش

کرن خوبان عالم دت جمالا — برن سیره عطا کرُبس کمالا

فلک دیوانه کرم آدمس بت — ملک حیران ڈ بشت رز لیاقت

بعشقِ خود کرن منظور آفاق — جهان و آسمان گو محو مشتاق

کرن پیدا چراغ مهر والفت — دزن پروانه از عشقِ محبّت

شمع زن چهس د زان تی زار هجران — زه پروا چهوینه کرم تهم سینه بریان

مه زلفن چانِ پابسته کرم دِل — ازین دامِ بلا موکلن چهو مشکل

کرم سوزانه سر تا پای عشقن — دِلس اندر مه کرنم جای عشقن

مه گوم کی چهوم جانانه پاس — ونی کوتاه انی کیاه منز بیاس

زه رستوی کرمه حاجت باغ جنّت — زه رستوی کیاه ضرورت جاه وحشمت

ضرورت چهوم اگر پاوک مه دیدار — قصورِ دل ژلم هجر انگوی ناره

ز سینه تب ژلم دیداره چاے — گُلِ مطلب فولم گلزاره میانے

زه رستوی زندگی کینه چهینه درکار — مری بیشک یس میانوی چهو شوا

مرت از دل مه کرنم محبّت — رلِت خاکس کرم زنده سو الفت

ونن کوتاه بن واره چهو مشکل — اشاره بوزنید چهوک مردِ کامل

۴۷

بکاول بو دنہن پیغام دلدار
پیرز ز حال ماضی زیاده افگار
تی فورن پہ میاوی ننگ و ناموس
گرن پہتو کار د زنانان کرا سو
بو واقف کوم مہ راز ہما اس
مہت دسی کریت خانی خراس

سراپا کڑمہ نار عشقنی شور	بنہ گو ہم ز دیدہ بارہ مہجور
ز دل ہرگز مہ د درد و وکھ شلمنہ	ز خواری عشقہ بیماری بلمنہ
بنہ و ہہت مہ چاپوی لہ وی ببیا	تنہ مہ بارہ لکمت جہوم فریبا
بنہ بو ہہت ظلم چانی زہ شہمار	تنہ نالان بو جہس د رگریہ زار
نجم کیشرہ مہ اسختی چانہ بہت	الجم محنت ہرم خواری نہایت
ز عشق تو ز ہندم کوہ و بیابان	لہم پی چاپو در ملک پرستان
نی عشقن اول جہوم جذبہ کرمنہ	ز نار شوق ساروی سینہ ترینت
نی نارن ذرا کڑنے اثر زہ	گمر جہی آتش عشقہ خبر زہ
و جہوس لہ وزن بدیدہ انتظار	بہیم کر آب وصلک عشقہ نارس
مہ در دل جہومنہ ہرگز صبر و آرام	نگارس شو بہ جل سوزن پیغام
وڈن خط کڑنہ جل پہ بہ حوالہ	بدلسوزی سو نزاوان آہو نالہ
سمولہ و درا یہ خط ہنت شاد و خندان	بیکدم واژ در ملک پرستان

رسابیدن جمالہ نامۂ تاج الملوک تر د بکاول و مضطرب شدن بروی

عرضیبہ شو فکوی د تونس کڈرت جل	زبانی حال تس بادون مفصل

بڑ ہن بہ د وی پن پیمک نزگانی
کرن حاضر زمن ژوند د مانی
پہ ہو نرت در تبسم گریہ کالہ
وہن پس لہ نو نناز نغزالہ
مہ وو خوش بہ وزن دل غم زہ کرو د ورو
بیکدم بہ ہانت ادنی دلک د ورو
وہنتی کرمہ بیوی تشرف پروا ا
و دان از آسمان ناز شہبار

۴۸

نزه اول پیغمبر مبانوی جاه و عزت
وزیران پیش کرتن از دام الفت
روانه تس ورن وزیرن زینجهیه
بجانب شاه تاج الملوک
وزیران بوز نتهی کنهیه تاج الملوک سمیم شهنشاه سر حلج راه

وزیرس کیفیت ونی سراسر
سین حیران آن میر وزارت
ازان پس کو سوی شاه جهاندار
سین حضار بورت حال حیران
سنیر دلشاد گیه خوشحال و مسرور
شب هجران ژلم نه صبح ڈیو ٺهم
خبر از یار هت باد صبا آم
سین زین الملک مغموم بسیار
ازان پس ونو نه باوزرای دانا
بعید از مصلحت تله کهنه چهنگت
وزیرن عرض کرینس ای جهاندار
جهو بهتر بل کرن تنس سبب الفت
کرت واره مدارا از هوشیاری
به بورت پادشاهن دپوسه ای یار
کرن گرنه از فصاحت دُرفشانی

به آسن ڈیو ٺهمت از دیده سر
بجز فکر گو غرقاب تامت
سراسر تس کرن احوال اظهار
بکاول گیه سهاه شادان و خندان
پرن الحمدلله مه بوهم ژور
نوید و صلکوی تصدیق بوه ٺهم
اثر سینهم دلس بورنت به پیغام
بجیب فکر سر تراون ورین کار
اگر باشد چنین صورت درینجا
زوال سلطنت باشد بغایت
زعقل عاقلان کهنه چهو نیه دشوار
زوال مملکت چهوی از عداوت
کرن پابسته اندر دام یاری
چهو بهتر ون گرنهن جانوی زیکار
وچهنت شفقت کرن تس مهربانی

۱۴۲

دران عالی عمارت دانا و کی
بسنند واره پاٹهن پیناوکی
سین تاج الملوک
دران محفل
وزیرن

پیام خوش بهایت مهر انجام
بخضورن وزیر و دانا و نظم و پیغام
بران شرط که بهتر بودزمت
بخدمت بحسب اسه بودزمت
باهو وکن هجوم کرن احوال اظهار
عرض کرین ازان پس ای دلاوار
کرن فزون جانوی جاه و حشمت
دعا کرن خدا یکی سلامت

تهنه اوصاف تم باون سراسر | نه بورنت گو شهنشه شاد و خوشتر
سر دیٹ کرنه شاهیں فهر کوی هار | کرن مشتاق واره بهر دیدار
سٹهاه بهتر سمن بدوی نه دریا | ز جود و فیض باهم از تمنّا
وٹس شهزادی اے خوب گفتار | بو گوسے خوش سٹهاه بورنت اخبار
مه نه آسُم تمنّای ملاقات | یتره‌هن جلدی خداوند سماوات
کرٹس زان پس وزیرن حال اظهار | ز بعد هفته واتن یتو جهاندار
دران اثنا انک کم نعمتک خوان | رنگا رنگ خوان نن خورشید تابان
کرک باهم ضیافت نوکش یامت | غلامس کن اشاره کرنه تامت
ملازم بیم جهه‌پا بامیر وزارت | کرو بخشش نن خوان ضیافت
وزان پس هنوو زیرن نس اجازت | دیو رخصت ز شفقت بڈ جهه‌پا منّت
روانه گوسوی شاهِ جهانتاب | بجا اوّل انُن تسلیم و آداب
وتُن احوال نس سارو وی مفصّل | به بورنت پادشاهس دراپه یر گل
وزیرنسو تیر سین تاج الملک شاد | حماله ساله بایت و ل کرن یاد
سین حاضر تخدمت آن فسونساز | بهرِ خود وندُن هنوو نک نین ماز
کرو حالی وینو گیاه جهوم مه فرمان | کرنت نوتهاوه‌تی حاضر بهین آن

شہنشہ ہم آس برو نٹھم تو رفرزند
بکاول آس بورنت شاد و خوشتر
بہمرہ بادشاہس آس دمساز
زشہر شرق بامیت ورایہ بیرون
شہن ناگہ نگہ بلہ تراو براہ
وزیرس چپونہ اے میر وزارت
وزیرن دپوسہ ای شاہ جہاندار
وزبنسو آسو بالکل کہنہ جنگل
نگارین چھوا زین سرحد شہا دود
دران انثنا غلاماہ واتو خندان
وزان پس کرنہ شاہس عرضہ منت
حکم چھوم آغہ سندی پزہ شاہس
پنہم اسباب تت گہترہ لوٹ پاون
بہ بورنت گوشہنشہ شاد و مسرور
بہرجا آس اسباب ضیافت

کھست نم بر سواری ادراے خورسند
لباس نند گرت سی درایہ دربر
بعشوہ ناز ماران شہیر و بانہ
سوی ملک نگارین شاد و ممنون
وچھون دورے پیوان نورانکوی گاہ
یہی آسی تسنز عالی عمارت
شہا شب چھو بنا کرمنت نوی کاے
گمت بیت سارسی چھوی از مبدل
بسر وری وچھین وان قدزنگ نو
دتن سجدہ زمینس پیش سلطان
خدای عالمین تھونی سلامت
قدم بامیت ٹراون منز یا شاہس
فقیران غربا ہن دل خوش باون
یکان چشمو وچھان فردوس معمور
زہر اقسام نعمتہای جنت

۴۴

جها عشقن وفا بس زانه عاشق
نفع حسنک گفا کرمانه عاشق

قدر تیرح موے زانی نه صیاد
شکاری زانه یس گومت چهو برباد

ترٹ بس گو لسبینه عشقکوی تیر
مرن سوی پهو یرت گلزن تقدیر

بچهت گیهت بس آسن نه شهار
نمس خسته دلس مع کلن چهو دشوار

زبهوشی سپز یامت سه بیدار
بدلجوشی هنون نس حسن نکنار

زدیده ته وچهن هتونی چهپ واست
وچهون باغاه چهو باغ خود بیاراست

وچهت حیران سپز از دل پرشیان
دپن یارب بو ماچهس خواب دشیان

چهو بڈجاد و گراه از حد فسونساز
عجب زور آوراه یر غمزه انداز

اُلت انتر یه چهن مبانی عمارت
سراسر چهس وچهن یوسی عمارت

ازین احوال در دل پهوین اشکال
پوشیده یر زهین نس یریه فی الحال

سه پهره آس نس از بهر خدمت
لباس مردا لگت با فراحت

دپن نس گهرته ولول در پرشان
وچهت داره یزن میانوی گلستان

بقصر و باغ ماسوی عیب گومت
نوی در دل مه چهوم اشکال پیوت

وڈت سی گیه وچهت آهی مکانس
خبر حل وا انتاون غمزه دانش

پهر گونه چهونت ساروی جهبا
بدلشادی اته هرگز بر مه یروا

بیکدم واتناوُن در پرستان | کھٹت پاٹھن سوزانُن دِ گلستان

بباقی روز سوی پوشیدہ تھاوُن | شبانہ پیش دلبر واتناوُن

نظر تاج الملوکن نزاو یامت | سہ دلبر ڈیشون سینس قیامت

اچھہ کوشس وچھت گومست و بیہوش | سراپا نارکی عشقن گنڈس جوش

بکاوُلی تتھہ لیتھ آیہ لاران | زشوقِ یار چشمو خون ہاران

کلہ رٹوس بزانو از محبت | کران ہر گونہ چھس الطاف و الفت

کران چھس بوسہ ویس غصہ کاسان | مہ دو بہورہ مشکل گو یہ آسان

گہی بہ روی آسس ہوی تھاوان | گہی خوشبوی ہنیوی موی ہاوان

دراشہزادنی لبونے فراحت | زخوشبوئی دماغس آس قوت

بوی یار ہوشس آو عاشق | وچھون عشرت دلس سینس موافق

وچھون دمساز در گلشن اچھہ پوش | بدلجوشی رٹن دلبر در آغوش

گریزان گومتن ہجرا نکوی نار | زرک غصہ ملالہ فو لکھہ گلزار

گرک دلشاد باہم از ملاقات | زفصلِ دلبری لبوہے مکافات

اکس اک آس ہم احوال یاوان | موزرت سینہ ہجرک داد ہاوان

گہی از خوی معشوقی بکاوُل | کران بند آس نس در نکو کل

ازان پس اننہ ہاس سیت ہمراہ
ہتھوُنت ہر سو قبیلس منز اسی پام
کرُت رسوا تندوی نام بدنام
دنرت دب پانہ منس تخت و خش
نرت ریب ما لا بندس تاج و تخش
بہ کم لاجک نہ زاجک عشقہ تاوے
کم سنہ دشمن واجک نہ تاوے

بین ماس نشہ درجای تنہا
سو ہمی آسو بن فروزشہ نام
شہنشاہ جہان مانند بہرام
ونن پتس حال سرتا پای سارو
ستھن بزرت کھن نس تیہ دارو
بجای خود ونن پتس از نصیحت
ورن گرہ کور زانین نس حرکت

۵۰

سپنز درنیم شب از خواب بیدار — وچھن مهتاب تیز روشن پرانوار
پسند دل وچھن پرنوز مهتاب — گنڈن جامہ وتھنت از بستر خواب
دپُن بہتر کرُن سیراہ بہارس — وچھن گل نہ بیہ دل منز قرارس
پکان گیہ سے خرامان در گلستان — کران سیرہ سہ آہوی پریشان
ات اندر واتنت جایہ سہ ناگاہ — بینت باہم تشنگت نم آتش ہمراہ
نگاہ تراون وچھن بلہ زشت حالت — زغصہ کھتو تمس مغزن حرارت
سپنز شرمندہ ڈیشت تیز غضبناک — دپُن پامن لجس جامن دتن چاک
دپُن کیاہ چھس وچھان بوکیاہ بنت آم — بہ کم تیز سوہم کیس پٹ بروٹھہ بدنام
بہ کم کاچھوم بہ کم گیلم بہ کیاہ گوم — سوکھس منز ماتماہ ناحق زدن ہوم
سراپانس متھون غضبک لگھاہ نار — پشیمان تیز سپنز واراہ ازین کار
تلن شہزادہ از بستر زآرام — بصحرای طلسمی تراوتی نام
بخواری کر نہ از دلدار مہجور — سپُد بیچارہ از شاہی سٹھاہ دور
ورزن جانب بکاولی کرنہ بیدار — گرہ ہنت شرمندہ واراہ سینہ افگار
دپُن نس گور گیتراہ خوار کرتھس — زنام و ننگ تیز سوار کرتھس
بہ کیاہ کر ہم کرُن تئی آسو تایان — بہ کم تیو واتیا وُمنت آسو انسان

بجرمن تھامس تیہ ونن دیہ [illegible]
زرن اگرتہ عشقہ زاریہ
دپ دابن قرن نصیحت [illegible]
ونیس نمی ہرمن [illegible]
کران اسس عشق و محبت
زانسان اسن زنن عشق پایہ
بہ بورنت زیادہ سیدان [illegible]

عشق ازنہ [illegible] دلدار
بدام [illegible] عشق [illegible] آسر
[illegible] یادہ وادی [illegible] جم
[illegible] نالان [illegible] سینہ [illegible]
[illegible] عشق [illegible] فسانہ
[illegible] ربان شفد [illegible]

غزل خواندن بکاؤل در فراقِ تاج الملوک

ابدر بغا جهوم بدل سوزان مه نارِ فراق — در جگرِ لله ون نه زله ون چهوم سوز آزارِ فراق

کس وَنی احوالِ سینه یا وه کس بوج دردِ دل — بس وَنی نس ما بجهپت بکدم گر نین مارِ فراق

نارِ هجرانن نسند بریان کرم سینهٔ دل — کس حکیمین یا وه دردِ دل نه بهارِ فراق

پاره دادی پاره سپدن عاشقن جان و جگر — در گلستان جا بی گل اکثر فولان خارِ فراق

ونِ دمی نس گلعذارس جهوم سوکت شا زمیت — دوان زلن و دردِ وان یا پون و جهوم کارِ فراق

یوسفِ حسنن مه تراوم جلوه دردل کس ونی — مرگ بس ما هجوں زلیخا نس خریدارِ فراق

بس بیته دیوانه درالبس نس بدل مه جاے جهم — بس تسه خانا زه کرزین جال اشعارِ فراق

زاری کردن بکاؤل از فراقِ معشوق خود و محبوس ماندن در زندان

بدبنگو نه کران سی آس فریاد — دوان با چشم گریان یار سی ناد

هران نس شوق عشقن آسو یر روز — کران نس نارِ فرقت آسو دلسوز

وچهپت بریه نسند افعال و اقوال — منس گومنت وچهپت سر قدس دال

گر جهپت لاچاره و نوهے پادشاہس — منس فیروز شاہس کجکلاہس

وِچهون باغاه جزيرس منز عجائب
درختن پيٹھ وِچهن ميون گمنٹ ڈيٹھ
وِچهن ثمر ميوه مثل آدمي سر
تبسّم کرن تمو ميوو نهايت
اسُن ترا اوت زمينس پيٹھ وسِت پي
وِچهنت حيران سپُن شهزاده صنعت
ودان از باغ بيرون درا في الحال
وِچهون ووره انارُک باغ بايت
وسيع ثمر ڈيٹهني کوزن برابر
تلن تهند پوست نت ڈيٹهون سوگلگون
عجب خوشرنگ تر نازک کرِت ساز
سپُن شهزاده ڈيشنت حال حيران
پراگنده سپُن از گردِش دهر
وِچهان ني نو نوا سوي بهر سوز
به تنهائي سپُن تس دل سٹهاه تنگ

سٹهاه راعب سپُن ڈيشنت غرائب
وِچهنت انثار شهزاده سپُن سير
بصورت پتھ عجائب آسن بهتر
سو شهزاده زديده وِچهو کهه بايت
گلِن پيٹھ ميوه پيدا بيه تنهي گے
ازين حرکت سو سپُد خوف وحشت
پکان نالد واني بے پر و بال
عجب رنگين و عاليشان نهايت
دِٹُن دنياه وِچهنت گوشاد و خوشتر
بيکدم جانورنت دراي بيرون
بمثلِ جانوران کرِ کهه پرعاز
دپُن يارب بوما چهوين خواب ڈيشان
گروي نس عاشقس عشقن سٹهاه قهر
ازين حرکت سپُن تس لے باده دلسوز
نبا خوردن گلِ سوسن ڈيُس رنگ

بیه یارن کرن گردش نهایت
زمنکه گو سو جنگل پر منور
بزور او سپین مسرور طیور
سپین از حال خود تم مست و مدهوش
بیه سرفن تلوی بیه منکه پایش
سپین بیه از درس حاصل فراغت
وجهتا چوال گو شهزاده حیران
دین منکه اسند در دست گرهین
کرن تدبیر رالش تا سحرگاه
بدریا گور وانه شاد و خوشدل
در منس پرٹ کهنوی پامین سین تمام
بوقت خود سپین شهار حاضر
گل حکمت پٹهه ثم لانیس پایم
سیاهی نن سپین هر سوا زبیکار
صبح یامت سپین روشن نه خورشید

دمان موذرت کڈن تم منکه تا من
چو لعل بی بها سوی آسو خوشتر
وکو شان نور ٹبیت آهی انی دور
کشش کرتهن کرن شهار نی نوش
دوان بیه ژاو ننیس فید خالش
سوی جنگل ہرزن محکم بنی فرت
برای منکه سپینس دل پریشان
خدایا دل بیه دردانه مه بخشش
صبح سپین نه بیو خورشید کوی گواه
لب بحر بس تلن یک لخته گل
توقف بهر جستن کرنه در کام
کڈن منکه نبر از بهر تدبیر
زگل غایب سوی منکه ول سپین هم
بیکدم مودد ونوی مار و شهار
ونهوی شهزاده بن چو نشاه جمشید

وچھون وُمت گل بہ خار گُلون
نز دِ شہون عوض
کرُن یامت کلہ از کیر برون
بجای ساتھ گو غیب تہمت
وُچھت دریاہ غوطہ دِ نہ یامت
ترتیق خود کرُن غسلک یتھ تن
وچھون اکھ مصفا حوض منز
بجای بستر خود ہند وہُدوی تام
اکس دون غنچ یلہ کرنہ آرام

سرخ میوہ درختک یُد کری نوش	بنی تس آدمی باطاقت و ہوش
سبز میوین صفت یُد تھاوہ ہمراہ	زِ خنجر مارہ ہے یُدوی تمس کانہہ
باین خوبی انز ہرگز کرس نہ	اکس موبس سلاح نمنسد زرینغ
صفت برگن اگر کونہہ لاگہ زخمن	بلس ورک داوُ یژ روشن گرہہسن
بہ بورزت گوسٹاہ شہزادہ دلشاد	زجیرانی سپُن از بند آزاد
سپُن یامت دِ مبدہ صبح روشن	سو شہزادہ نہایت آسو توشن
بسوی مطلب خود تلنہ رفتار	وَنن مجمل گرت جل آو سوی کار
بہر گونہ انن اقسام ساری	پرُن حمد اہ بسوی ذاتِ باری
ینن زانو زِ خنجر کرنہ افگار	نہُون پوشیدہ تت منز منکہ مار
برگ پٹ لاگو یٹ زخمس ہماندم	بلبوس دوکھہ نہ ژلس از دل تمکو غم
ینُن یامت فراغت گو روانہ	بہ بستی آسو روز و شب دوانہ

رسیدن تاج الملوک بر چشمۂ آب و تبدیل صورت شدن

یکان یلہ واتو سوی چشمۂ آب	وچھہت رنگین گلن دل گو بیتاب
توقف کرُنہ بہر خواب راحت	بہ تنہائی لبُن موقع غنیمت

وچھن رچھ پانس شہنز اتھ کلنہ
اَدِ یُن آفت نظر چشمہ م وُن کرُن
سپُن شرمندہ شہزادہ اِرن کارہ
بسوی یک درخت تو تلنہ رفتار
توقف کرنہ جیران بو ولیا ہ
خمن صبح و پاری ون کیاہ
بچر صبح واتو پنس دوہ
دران اتھ جای شاہ

زناناہ اکس وچھن عجائب دلفریبا
نیم صورت عجائب زیب
جوانن سیم تن از دوق دل
زنہ یُن ہا ایجا ہی
وبت نمہ خود مستہ ایاز
ہماہ و شہ ون از فصبہ دوہ
حصو صا آسو اسدہ از در منز
نہایت بلا روا

شہزن آسنی دودوہ ازفاقہ دیوان
زہ ہرکند چھوکند سوی خانہ الوان
نبرزین نمن جنگل نہری فی الحال
زنشت ہیزہ ان بورت ہپہ احوال
یہ بورت ہیت جوان دراوی ہپہ زین
ازین ہیت وصیت شہزادہ زین غمگین
زجلدی ہی امر بدبد سوی جنگل
ازین حالات بدبد پریشان

بو آسوس نس ہمیشہ سیت آسن
بشب اندر ہیت واتن پیہ تر ور
یہ بورت تم جوان دپوسہ ازین
زنانی بوزبھن و لول قدم بُل
سیز راضی بلا چاری ؎ رین کار
گہی گریہ کران گہ آس خندان
گرہیت نورن ا دانس ک سیز زاو
پہھل ایام سورت ؎ رایہ بیرون
بیک چشمہ بخوبی و الونی یان
کلہ بیرون کڈن از آب میت
چو زنگی روی گومت نس بصورت
اگر چہ چہوم زخس تبدیل گومت
دران اثنا سیز پیدا زنانہ
نہایت بد وضع بدخوی و بدکار
کرن ہیف نس جو السن اپچھا جوی

بدلسازی ہمن غم غصہ کا سن
گرک سوی گشتہ بو ہر کیسہ مہجور
ہمت بوید بیک رتی ہمرہ من
جوان ڈیشت سین دلشاد بالکل
گرن بر گفتنش تسلیم و اقرار
ازین کار عجب تر آس حیران
بباغ خرمی نس کیاہ خزان زاو
برای غسل از خانہ چو مجنون
غوطہ مارن سیز از دل سہ حیران
گمت بایس جوانا ؎ چہونہ تا ہمیت
بیرون حمداہ زجم از دل کدورت
نکر مرد قوی تن چہوین بیو مونت
حبش صورت ہمن زنگی نشانہ
بہر اوصاف گیشر زشت اطوار
گمنو کیاہ چہوی نہ شہر خود فرت روے

پیارکندہ سین سراناہ ترجمان
دین سرگرن سر شتن اندر یان
وین ہیز زیبن نیش تاب
وچہوں جوضاہ زبین بیرون ہم ازاب
کلہ ہیت جلوہ مسند روی تمیاب
سین در

وچہوں برصورت اصلی ہین دوی
نظر تم اولین کھست از ازہر ہوی
کلاہ و عاصہ چہوں بریاب
بیرون حمداہ گرس دراز قیمتاب
گرن توبہ ہمن استغفراللہ
چنین کار زخراب یو گراز اہ

کرن سوی واقف سر سعادت
ہانون تی روسن ہمن عاصہ زعظمت
کرامتی کلاہ نس طونہ بربر
جذا ہن کر عطا انا نبی پر
وسنہ مطلب کی اطاو کہ از بہون
نصیحت ای برادر بوزاز کوش
سوگو بریم کرن پانی پتی یان
تا جہونہ بہتر بر چشمہ کرن بیران

ڦيرين رنگين پينگهاه پر زر گوهر
ڪرت نت فرش زيباز اطلس ورنڊ
نمت نت پيڙ پڇن ڪر نازنيناه
ڏي پين ڪمر معمور مه جبيناه
ذخيشم ناز ڏيھون اشڪ ماران
تنهائي سو پنهوي پاڻ ماران
وجهت الم گونت هزارين خسته جگر

ڪرامانی ڪله هند بخته از سر
ڪهان نت ڏيک گوش گلعذار سر
منش ڪرم جانش

براي گوهر دنيا اگر ڪاهنه
بلاشڪ راوري از دست عصا سوي
پهو طالب دُنيا ڪ از مروّت دور
بجز صبر و تحمّل نش نه چاره
از ان پس نزاوه يدوي سُوي هِن پاڻ
عصا و هم ڪلاه بيشڪ لهي سُوي

وسن د رچشمه حادث ڏئي نهاه
ڏئي دارت ز سر تاج ڪلاه سوي
ز مطلب پهو ڪُٺ مان رنجور مهجور
نته از عاشقي سپيدن اواره
بدرياي شهود و بحرِ عرفان
سو فارغ از فسونهاي جهان پهوي

داستان رسيدن تاجُ الملوڪ در مڪان ديو بباه
پيڪر و ديدن عموزادي بڪاوُل ڪه نامش روح افزا بوده

بدبنگو نه وڃهوم ساقي بمنجان
پُو شد تاجُ الملوڪ از بند آزاد
سبز مٺوڪ منش منزر آسو طافت
دو پهه اڪه وڃهونه ڪوهاٽ خطرناڪ
وڃهن نت پيٽ لاه از سنگِ مرمر
پهين داخل دران عالي عمارت

بران بيهان ڪرُن نن پرانو افسان
پڪان جنگل ڙٺان سوي پهو فرهاد
نتي زوره وڏان آوبي نهايت
وسيع بالڪل چو ڪوهِ قاف بيباڪ
نقاشي ڪرت هر سو مدوّر
ڪران گردش بران رنگين عبارت

ز دشمن چھو سنہ بو ہرگز کھون ڈر — مہ چھوم باز تعالی یار و یاور
کرم واقف مہ زی از حالِ پنہان — تھون تا کہ غنی چھو نہ سرِ خوبیِ خوبان
دپس لمہ نورہ قبرت ای دلاور — بہی چھس بسنہ گیمژ خستہ جگر
مہ روح افزا چھو کرمت تا وبس — سٹھاہ آزاد آسس منز جہانس
پدر میانوی مظفر شہ جہاندار — سٹھاہ عالی حکومت بڑ دلاوار
جنہ براہ اک دِن فردوس نت ناو — کران شاہی تہ رنجا چھوی بصد چاو
پتر بنہ چھیم مہ سی نامی بکاول — سہ در حسن و لطافت ... طلق بالکل
گیس لہ ورنی روانہ از فرغت — بہ تنہائی رِمنس بہرِ عبادت
ببہ دیون بو اندرہ کرس بند — گیس ناشاد بڑ آسس بو خورسند
کرت بسنہ بو انس پنن مکاس — بہ تنہائی بو تھونس قید خانس
ننہ چھس دہ ربلا گیمژ گرفتار — ودان آسس چھو موکلن میانو دشوار
مہ گومت چھوم نہایت خستہ جگر — ببد حالی سٹھاہ چھس خوار و مضطر
بہ بوزت دپو سہ شہزادن بگفتار — سہ خواہر جان گیمژ کیازہ بیمار
مرض کیاہ در جوانی تس سپنہ مت — بعہدِ حسن تس کیاہ چھوی نیومت
دپس لمہ نورہ قبرت با فصاحت — سہ گیمژ آس شیدا آدمس پت

بہ بوزت سا نزاوس کوہ دلافگار
سر ایاس منز بجرا کوی تار
سر کل روس دلوی نس بو دھی تنگ
دل آیم ستی اکھو نس غم سنگ
ز دیدہ کو مس پر اشک جاری
ازین خوادی گیس دربدر زاری

ودان چھوس مہ بدن دشمن چھو آزار
دپس لمہ نورہ ای زانوی غمخوار
طلب کیاہ چھو مرد و حال عجب وون
ودان چھو کی وار پاہ امکوی بسبر فن
تہ چھو کم تراوان از دل نالہ و ہو
دپن تس ای دلاور وننہ کیاہ کوی
وچھون بامت سواد زادہ گریان
سہ ریح افزا یہ دشت کیہ پریشان

بوچھوس سوی پس پتہ چھی جان خوبہر
بوچھوس سوی پُس چھوتس نش دیو پوٗ مت
بوچھوس از نا ہجران تِر گران بِل
بہ بوزنت گیہ پری دلخستہ حیران
دیُن پس کیاہ کری بوچانو چارہ
اگر بو آسہ ہا از بند آزاد
یمن زخمن اول کرہ ہا بے دوارِ
بوچھس پابستہ نزد دیو خونخوار
بہ بوزنت دیُوسہ شہزادن مبر غم
مبر پرواژہ از دیوسیہ بال
مگر چھُمنہ سلاح سامانہ ہمراہ
دزِس نمہ دیوہ سنزی تیغ خونخوار
وزان پس درائے باہم از عمارت
گرامانی کلہ پتس تھوانہ بر سر

گمر شید امیر در حال بدتر
بوچھوس سوی پس چھوپانس سو گومت
بوچھن سبوزہ ماران سی ہیبز زِل
سٹھاہ شاباش کرُنس از دل و جان
بوخود چھس ہا در بلا گیمژ اوارہ
زغمگینی بوکرہ ہا چانو دل شاد
زسر بو کاسہی عشقن ہوارِی
کری کیاہ کار چھونہ فیرہ پس وار
بغمخواری چھوسی بوچانو ہمدم
بیکدم بو کرن از تیغ پامال
بجز تیغ وتبر گوہس نی کیاہ
رٹن بدبخت گرن از تیغ مردار
سوی فردوس باصد استقامت
پری ڈلشیت پیز دلشاد و خوشتر

در بیان جنگ کردن شهزاده تاج الملوک همراه دیوان

کھتس مغزن شرارت کبر و نخوت دو صد من سنگ نس لاین بہ ہیبت
سبز میوہ تھس پس آسو ہمراز تمی زورہ بجلدی کرنہ پرواز
بچاون پان از دشمن بہ پیگار دپن دیوس چھہ ونگن میان انوار
تلن عاصہ بدست سخت لاتیس دب سپن نن روز نورانس بہ شب
سپن بیچان کنہ رودسنہ طاقت وچھنت زور آوری نن ہوس ہیبت
تلن تم شور ہر سو لایو نے ناد سپن جیران ڈیشت آدمی زاد
بیکدم دیو ہر سو واتھن پے بنز دیو در جنگل جمع گے
گران گے جنگ باشہزادہ فی الحال زشور و شر سپن تنگ جنگل و بال
یمس راضی خدا تس کیاہ چھو پرواہ ہمنس کر خوف از دشمن گرتہ زاہ
زتیغ خود جدا دیون کرن سر وچھنت جانورن آسی اتان نظر
کرن مردار ساری دیو خونخوار زتیغ تند از روی دلاوار
ہر ہیبت دنونہ دیون گو سو آزاد بیرن حمد اہ کرس تم خالقن شاد
نیھکت پیو بر زمین بیہوش تر کل پری جل آیہ لاران ڈیشتھن حال
سکلہ ڈوس بر انواز محبت ونن ہتھو نس لجی وارہ تہ محنت
بو کاسی غصہ غم مسرور تھاوت بہ پیش دوستن لول واتناوت

نہ بوڑنی جامن جاو چھکھ دلاوار
فراستہ مسکا بعد بعدبی جاچھوکی زرہ غمخعمد آزاد
زفیہ دیو بعد بی سر بیس عمکین و ان بعد فیح خدا انقیاد
نزہ چھعیپ بیروان جا بعد خف ہر سند و سہ منہ
بعد و نیری اری مہ جانی زادہ ششمنہ
پیشہ سر قسم جعیبہ میران جیلہ جان
بعد بشتیک سر نادو بیش جان
بیس شخ ہزادہ

بعد ازاں سر آوازہ معد
بعد ازاں سیپید وی ایتادہ
بیت سہ سوی نانی ہم معدوت
سوی نامعدو دین نشہی تخبت
کران باہم سر و دوق افنا
سپیدن تاج المعد کو سر آن
دستیک معدو دین سر کو نیفین ان

یکان بلہ وان تم در شہر مسرور
دو نوی سر گے بہابت شادو مخمور
اول ژان سو شہزادہ بہ بستان
ہتھون بلبل سوزان فیہ گلستان
سہ کو دگبہ پیش مادر شادو خرم
پسر مسرور ڈیشت تا کھو دختر
گلس چشمہ منور دوشتی کور
پسر نور بر نور علی نور
سرا پا ہم گو شادو ہو تندل
پلہ بوڑنت ترزن
سہتاہ شادی نہ فرحت گرسہ حاصل
لگن تم زندگی بیشک دوبارہ
وچھن بلہ کور تم از دیدہ وارہ
سراپا یادشاہن بوڑنا احوال
سپین شرمندہ از مرد نکو فال

فلک گلزار از باغ جوانی
شکرِ غصّه ملاله پانوانی
باجوری دِلکُ احوال باوَن
پتھن خرم اکس اکس دی اَوَن
رُوکھ حمله سوی ربّ السماوات
سمتی یامن گرکِ یامن ملاقات
پکان تم وات تُو دریکہ نانہ
کتھن ہمراہ گیہ جلدی روانہ

پکان جل دراو آن شاہِ پرستان	بسوی شاہزادہ درگلستان
سٹھاہ ننس ہٹر نہ شاہن مہربانی	تہون ممنون از شیرین زبانی
بشفقت پٹر دلاسانہ مدا راہ	کرُن شہزادسی از حشمت و جاہ
بخدمت تہوسہ شاہن صبح کیو شام	کنیزان و غلامانِ گل اندام

نامہ نوشتن مظفّر شاہ بجانب فیروز شاہ از سمبدن روح افزا و آمدن بکاوُل ہمراہ مادر خود برای دیدن روح افزا

ازان پس تم لکھون نامہ بصد سوز	عجب رنگین بسوی شاہِ فیروز
سراسر کیفیت از مہرِ دختر	دِتُن انہہ قاصدس نس دراو خوشتر
نوازشنامہ دلشیت گو سو مسرور	شہ فیروز از احوالِ مہجور
سپُن مسرور و دلخوش بےنہایت	وچھِن خط نہ پرن رنگین عبارت
کرُن بابا نوی خود حکم فی الحال	ژہ گژھ فردوس شہرس تر باقبال
وچھن بن پانہ از دیدہ سہ دختر	دوان گژھ بیدزکی جل سکھر کر
بکاوُل گیہ از نامہ خبردار	دپُن ماجی یہی بونہ بہر دیدار
نسنزی ماجہ پٹر زانُن غنیمت	بخوشنودی نمس بخشُن اجازت

بکاوُل اُس سه روح افزا وچھنہ چھکِس
وچھنہ گیہ ...

۶۰

مبارک یاد ... عشق ...
القصّہ ...
جمیلہ سوی ... روح افزا ...

بکاولی حسن نس شه بیتاب خبر یاب افکار
بنس سعد و ار سینه سرنه زار
نس عشقن پیٹھ سیدی نس عشق کی بانوی کلنکار
زود دول نمه تور ه ای سمی صید پیچھوم
ڈیپن نمه ماره سینه ای بیمار من سیمن افسانه
نمه دیوان ای سرو قامت تمیزن

زلس غم نه بلبس عشقن بماری	امس کر مژ چهه سوزش لو لنارِ
بد بوزنت ماجه بینی تو سه خصینت	گلستانِ ارم پانس ہارن ووت

ملاقات کردن بکاولی همراه تاج الملوک بواسطه روح افزا درمیان باغ

جمیله گیه روانه سوی خانه	ہمو کر از فراغت شادیانه
بکاولی گیه ستھاه بوزنت بیتاب	سپز در رقص و وجد از جوش سیماب
جیا مانع سیٹھ بنس ماره ہے پان	کڈن نمه سرہن زانہ و نه آسان
وچھوی احوال روح افزایه یامیت	دپن نس روز خوش ای سرو قامت
مه کر تیزی سین در حال مسرور	شمع ژی لاگ لگمت زاله پانو
بدینگونه کران گیه عشق خوانی	پران افسانه از راز نہانی
پکان نیه سینت روح افزایه پانس	کرن داخل دلا فزا بوستانس
وچھان گیه باغ حسنس گل بہر سو	برخ تراوت بچهه ونن ماریگیسو
وچھیت رخسار تمند گل ہرت پے	سمن نه یاسمن غرقاب ژے گے
وچھیت کاکل سیٹھ سنبل پریشان	بره ڈیٹھن تکن بلبه ماه تابان
ازینگونه پکان سرو خرامان	بیکجاونن دو نوی شاد و خندان

عشق نمه عشقن بیکس ہمن عشقن
یه بوزنت و دری بامن نهکی نس
سپن و افضل ہی ہاریہ نس نس نس
بکاولی و اینس سرنه زار س
بکاولی روانه سین سوی منزلانس
جیا مدو ہی سرنہ سین سینه
دونه وی ازدول و در اک پکھ نار سینه
بیک یوچشمه و گگر چشمن اشک جاری
نو بکر ہی نه ژیلگن عشقه بیماری
لیکر و دفتر فراق از ملاقات
اکس اکر نه تکلیفه کوی اخر مکافات
زبان بہمران اکی اکس عشقک داد و ماون
دو نوی اکس اکس احوال باوان
دونوی اکس گمت سینه افکار
ژلک از یک نظاره رنج و آزار
ژلوی غصه سهتی غصه زدل دور
بیک بوسه کره داده پر لب عد
بیک یانه سین مشغول عشرت
ژلک از دل غم و رنج و مصیبت
سین مسرور در گلشن پھر بلبل
ہا مکی چھاون کل پکان و سنبل

ازان پس بعد هفته از توسل — سوی خانه روانه گیه بکاول
سپر تاج الملوکس بیقراری — ز فرقت گو کران به ناله زاری
سه روح افزا و جهت مسند به اجال — دون نس ای برادر ور خوشحال
مه کر زاری کری بو غمگساری — لگی یاری گدی حاجات ساری
ز رنجوری سڑهاه مسرور تهاوت — بنر دو دوست یکدم واتناوت
بیایان وا نو هجر کی نبت دوه او — کرن چهی همبر و بنیر زلن کراو
نه کر صبر و تحمل نهر هجران — ز جام دلبری چکب جام عرفان

داستان در بیان اظهار کردن روح افزا عشق تاج الملوک نزد پدر و مادر خود

ون راوی بدینگونه مقالات — نن هر گونه عشقک جمله حالات
بخانه گیه سه روح افزا روانه — ونو ماجے هتون راز نهانه
ونن تس سر بسر عشقن فسانه — ز حال عاشقان رنت داستانه
به بورت در تفکر گیه سه بیمار — وزان پس کوره نش بهی کرنه اظهار
سڑهاه خق جهوم تسند بشبک مه بر بیر — سو یدووی ماره مه گردن فرس کر

ازان پس اونه اک تصویر دانا
مصور در جهان بر اسو رعنا
نتن شهزاده سند تصویر فی الحال
رتن اندر بغل از زینت چال
بلاشک سوی مطلب واتناون
بر تهم بدوی خدا مشکور تهاون
تیرن بهیرا ونس تهاون خدا شاد
فی از فرقه کر چهیک ده ازاد

ربت تصویر هاعره درایه پانه
بسوی باغ سی پیری روانه
بصد محنت درا بخا واتیامت
محاسن اندر اتی سه تامت
اول نمه باچهی سله کرملاقات
بصد شفقت پره سن نمه تنوسه حالات

ازان پس سر وشه یا میت اندر یار
ونه فیروزان بست ان وجهاندار
ملا فی سوی باشین یا حسن آرا
مسرور دی یا پیر سن ان سر اعراو
بنی نه بیت حالات باهم ی کی دلشاد
یا بن شفقت سر کی خو نشنود و دلشاد
بهنت سر کینی دوه دی بهیت یا جاه و حشمت
ساب رودی بهیت سی نصرحبت
جمبله باهم سر کران بی حسن قبر له دلدار ستر نفهاد
وهیت ان منفع حسن او اسپ سر کنده نیا باد
بمطلب زین نوع ش ی بی نبکر
ونن سوی جمیله سر کران پی موم حال الحمار
سرای خوابهر

گمر بالغ نهایت کورسانی
سټهاه بهتر نمس شادی کرن زود
گلس اقبال بلبل سبت آسن
جمیلن دپوسه ای خواهر چهو بهتر
مگر شرطی ژه چهوینه بوزنت زاه
دل وجان چهی فدا گیشر نمس بیت
قرار جان وآرام شب وروز
امی هابت گمر چهیک ایژ دلتنگ
ننه گیشر بوچهیس خاطر پریشان
نبا جنسان کرن بد آشنائی
قبیلس منز کرن بهتر یه کر آسو
حسن آرا یه بوزنت مطلیج کت
ونت ژی یژ سخنهای نکوتر
زهر مخلوق آدم با فضیلت
خبر چهینه مین کوتاه کمالات

سه چهینا در قبیله نور سانی
در نگی گر بسنی منز کنهه چهونه سود
زباغ دل گژ هم می خاره کاسن
کرن خانذر انده دلشاد خوشتر
یه گیشر پانه بر آدم چهه فلوا
بدل چهوس واریاه تمسند محبت
چهوکرتش زاه مگر تش پاره سند سوز
نبا جنسی نهایت چهم پوان ننگ
چهنه هرگز نصیحت سان بوزان
سر اسر نت اندر آسن دغائی
نمس پروانه کنهه از ننگ و ناموس
ونن تش هتونه زینگونه کفر جنت
نگر از هریه آدم تر چهو بهتر
چهو افضل بر همه خلقت نهایت
بهر صورت سټهاه برتر خیالات

وَنُن تاج الملوکس سارُ احوال | بمُس بوزِنت فلوی گلزارِ اقبال
ازین مژدہ سپُن مسرور بالکل | بگلشن ہیوٚٹ زن فارغ چُو بلبل

تیاری کردن فیروز شاہ در شادی و کار خیر بکاوُل

جمیلہ گیہ دوان پیشِ شہنشاہ | شہ فیروز بوزِنت کارِ شادی
بہر گونہ کرِک شہرس تیاری | مُہیّا کرکھ سامانِ ضیافت
رنگا رنگ نعمتن ہند کرکھ تدبیر | برسمِ خود کرِک نو شادیانہ
دِ زیبو شہ مظفّر بہرِ شادی | کرُن شہرخانہ رِک بازیب و زینت
بہر گونہ کرُن شہزادہ مسرور | سرا پا خلعتِ شاہی وَلُن پُشت
وچھتھ نو ساعتاہ تم دراے خوشحال | وَنُن نس حال و قال حُسن آرا
ہماندم داوِنی ہر سو مُنادی | سمن دیو و پری گی شاد ساری
ہُویدا زن بدنیا کرکھ جنّت | انُن کوتاہ پییٔ نہ زاہ تقریر
بسازِ بربط و سوز ترانہ | تیاری کرنہ جل داوُن مُنادی
رین مہمانی کرِ نہ ضیافت | تہوں اندر جہان از مہر مشکور
رخِ گلفام سی عنبر ملُن پُشت | سوی باغ ارم ساری با اقبال

[illegible]

جبین آئینہ خونہ زیادہ پر نوز	بر بیبائی ملک نس مشک کافور
دو ابروی سیاہش مثلِ خنجر	ژمان از یک اشارہ عاشقن بسر
تسند مژگان زنگی زن بر مزہ	بہر کس آس لایان تیر غمزہ
براز جادو تسند مژگانِ آہو	ننہ نرگس فلت آمز جہہ ہر سو
سراپا سی سپین زیبا گلاباہ	شو بہ وِن منز نگارن زن نواباہ
بدیگر سوشہ فیروز خوشحال	کمر بستہ بکار آن نکو فال
گرک تاج الملوکس نیرو نے نیت	ولک خلعت متن باجاہ وحشمت
زنک نس تاج عشقن راج دردِ است	سپین عاشق بمعشوقی سٹہاہ ست
بہہ ناوک بسند سوی ہمکین	شہ خوبی وِمہ روہی نگارین
شوبان در محفل شاہی شمع زن	ننہ گل زن تر و تازہ بگلشن

در بیان وصل یافتن تاج الملوک و بکاول

ادا بلہ عاشقن کو دوہ فراقک	ندا آخر لبک شب اشتیاقک
سو ہجرک غم ژلک باعیش فرنگ گل	بگلشن بہٹ زن مانند بلبل
سو مجنون آدو تیر بیتاب لاران	بجو شنودی سوی بزمِ نگاران

[illegible]

زلک خاره سپین از ہجر آزاد | فلوک باغ محبت بیٹ دلشاد
کروی بلہ وصلو وصلک شکر نوش | گژھت مدہوش وارہ آئی زہوش
ہنگ باہمدگر احوال باون | رموز وبیت عشقن داد ماون
بہ تنہائی پرن گہ داستانہ | کرن گاہی بخوشنودی ترانہ
بیا ابدل ز غصہ روز مسرود | غزل وصلک پرن گژھ کرخودی ود

غزل دربیان تلذذ یافتن مہجوران از نعمت وصال

ساقی بیار یامن جام سخن مبارک | از بوی محو گردو مارا دہن مبارک
پروانہ شمع یکجا یوسف چھو با زلیخا | بلبل ہیت چھو نہا اندر چمن مبارک
از شوق درای عاشق گی محو یار مطلق | پی در محبت حق از جان و تن مبارک
از دل خودی نبر نراوو زچشمہ دل اتہ دراو | بیرنگ یار نن دراو از گلبدن مبارک
آمتو فولت چھو گلزار در امتو زیرہ چھو یار | مبلبن گلس سع دلدار منزرقن چدن مبارک
بحر وجود سرتن سر شہ ہو دیرت | نن از صدف تہ کرنن وزعدن مبارک
در بحر عشق یس ہوا ز بودسوی فنا گو | جام بقا نمی چھو منز عاشقن مبارک
پژدور چھوی یہ منزل دشوار کار مشکل | آزاد تھاون دل از ماو من مبارک

نازن گس بو مہجور از اصل غم دیا سیٹھا دو
در حال مہجوم بست پو حب الوطن مبارک
رسم خانہ ور خاموش افسانہ تھاو ور گوش
خانہ پچھو ہم اغوش در انجمن مبارک

رفتن تاج الملوک بوطن خود و
ہمراه بردن بکاولی را با خود

از ننگو نہ پران افسانہ مسرود
کدورت باہجری از دل گران ور
زغم فارغ پین معشوق و عاشق
بحکم خوشنودی اکس کم موافق
چھانی اکس ہر دم وصلکوی جام
بہ تنہائی کران عیش و آرام

ونان غم غصہ ہجرک بابو اوفانی
کران شیرین زبانی دُر فشانی
سکندر اوس شہنشاہ عشق دنیجال
انت اوس کس مکیاد یاپال
غم ہجران نیرس یمقوه وطن یاد
انت اندر شنا ناز از یس نیکفتہ یاد
انت اکس ژون از شوق
سودی وکیس زنتہ فنا نکوی شوق
دلس منز چھوم شنو ترفنا معشوق
ترشتہ بو نا باہمی عاشق نہ
شہنشاہ دوبارہ ماس باجہ لماو و
فیقن نہ شفقن حال یاد
سبکاول دشتہن ترشتہ بار اکی
تیب آزادہ بہ بقول بکود اے
ہانہ مرسی روانہ شیب سلطان
سرو کس نن عرض ای شاه ینیان

بخوشنودی دیو بدو بی اجازت | گرہن سوی وطن بالکل جو حاجت
شہنشاہن اجازت نہا و تک چل | گرہن دونوی بسوی خانہ چل چل
اجازت ہت کرک سفرچ نیاری | ذنک ہمرہ سنہن سامانہ ساری
عجائب بے بہا گوہر تہ جوہر | غلامان و کنیزان سمن بر
مع القصہ کرت طی منزل دور | بشر قستان سلامت وان مسرور
پرک حمد و ثنا سوی خداوند | وطن ڈیشت سین دلشاد و خورسند
ز دل ہجرک الم گو عالمس دور | پدر مادر و چہت گی شاد و مسرور
و چہت محمودہ ہم دلبر سین شاد | ز لک غم نہ سین از بند آزاد
و چہت بامنت بکاول جن شمع روے | جو پروانہ سمت تس آی ہر سوی
سٹہاہ کرمس محبت از صداقت | و چہک بہتر منس حسن و لیاقت
بکاول پر سینز دلشاد وارہ | کرون نمنی دلاسا تہ مدارا
تہو و خاطر جمع باتس بہر کار | بہر دم بو تو ہی ون روزہ غمخوار
از ینگونہ سین باہم منن رل | بہوک گلشن زلک وکبنار کوی گل
سین نم متفق جون شیر و شکر | کران گے عیش و عشرت شاد و خوشتر
و چہت تاج الملک گو شاد و خوشحال | بجوبی یام ڈیٹہون رام اقبال

نہفتن چہپاون گلستان ہمیشہ نمک
بسکہای عجب رنگ ریحان و سنبل
سین بمیر ان چہ بشیر غنچہ ہزاران ارغوانی جاودانی
بیا پیل ازہ چشمہ صنبل سوسن نسترن لعل
ستہ ہی اڑنگ فنائی از تحادور
داستان بدیع بیان قصہ
راجہ اندر وکل شہر امر
پریان گلفونہ گران اوی وپت
بدبیات جو شہزادہ نوہایت
وزیران امر ابہمہ نت نامنہود
جو اسود دوخوبی مسعود
جو خشنت شتکمہ شہ راجہ اندر باجلوہ
سرشاہ عالی نسب باجاہ و حشمت
ہمہ بکشندگان آن شہر یار
ہمیشہ زندہ روزان یونس عیار
غذا تس شہس سازو نوا
ہر دم تس سماع بو زن و جہوی
دو ہس را تس بشغل ساز و منظور
گرست مجو سماع از ختان فن پور
نمری نہ دیوتس تابع ہزاران
اگر بستہ بجوبی زیر فرمان
بستہ کر پیر شہس درد خیالاہ
دن بربن کہوی از حکم بالاہ
بکاول کہو ہمہ نرگس برتہال
عشق بت شاہ پر کس حال

ونس پریون شند قصّہ سراسر ۔ سہ کرمژ آدمن اک خوار و مضطر
گمژ فلوانس ہٹ از دل و جان ۔ پمژ گلبرگ زن درنا رسوزان
پہر دم سیت آسان نس نگارس ۔ کران مہر و محبّت دو ستدارس
جوان باہم شراب وصل مخمور ۔ بعیش و کامرانی شاد و مسرور
یہ بوزنت راجہ گو وارہ غضبناک ۔ بدیگر گون وچھون بلہ زنگ افلاک
ہمانساعت دتن پرین اجازت ۔ کرن ول شو بہ سی حاضر بخدمت
بحکم راجہ پریو کر کہہ پرواز ۔ تلک تختاہ مرصّع سیت پرناز
بشرفستان ہماندم وان مسرور ۔ سپن داخل بجلونگاہ معمور
بہنجی ژاہی تم پیش بکاول ۔ کرک گل زن جدا از نزد بلبل
ونک تس کیفیت ساری سراپا ۔ کرک آگہ سہ از حکم شہنشاہ
بلاچاری سہ از حکم شہانہ ۔ بتخت زر سپز یکدم روانہ
یکان بلہ واژ در شہر پرستان ۔ سپن داخل بعشرتگاہ سلطان
گنڈت گل تمہ بجا آداب و تعظیم ۔ ان پیش شہ عالی تکریم
تکہ راجن کرس از قہر باکل ۔ سپز شرمندہ پرڈ بنت بکاول
کرن پرین اشارہ از حکومت ۔ گرو آسس دوان حاضر بخدمت

دران آتش گمژ تی ژراون بہ مفرور ۔ گمژ نس پہنتہ بوی اسمان ابن دور
ہمان ساعت تمہ ژنک دوار رسوزان ۔ پتر جانشوہ ان ماہ پرستان
سراپا گو تمس گمژ دہسی سود ۔ عشق یار پہ خود کرتہ منظور
دزن بہنتہ عشق یار غمخوار ۔ دودوی پش نس پیمہ دوار گمہ دار
فسون راجن پترت خاکس دنن جہ ۔ ہماندم دراہ زن اندر قہر تاب
یہ صورت بلہ چشمت بالن جاہ ۔ دپتہ پت ساری پیدہ بتنہ فلواہ
کمن دربرلباس رقص با من ۔ بہ تخت زر سپز پیا قیامت
بہ مجلس سا اکہ بہ بہ شہ خوانی ۔ شہنشہ ساری ساز بن زبانی
سپن دلیکانہ ساری بزم حاضر ۔ سپن دیوانہ سازندہ بہ حسن
جوان شنطور ساز ناز دو شاد و مسرور ۔ سو راجہ گو شہاہ دنس سپز دور
دپن رحمن نسن تندہ سوی خانہ ۔ کدو دنس از بکاول نس روانہ
بہ نشنت بیہ زوز دلبنس نشندل روانہ ۔ سپن خد نس ز سپز نکارس
دتن جو نشنتہ سود لبستہ سی سپز نکارس ۔ مع القصّہ ہمان اندر ناز مطلب
دزان اول سپ اس رحس بدل کران زیاد ۔ وزان پس سپ آس انعام رحمن سپ آزاد

بدینگونہ کرن منظور یار پس — ذرن در نار روزن قید خانس
بخن سخنی براہی یار غمخوار — سٹہاہ بہتر وزن نمہ زانو و زنار
بمن یا شمع ویان آیہ الفت — بلاشک زانہ سوی از سوز لذت
سراسر عاشقو زالوی ہین پان — وجہک بے پردہ ذرن یار جانان
زنار عشق زالک ماسوی اللہ — وجہک ببشک بہار حسن مولی
کرت اول حجاب ما ومن دور — وجہک دلبر ہین در کشور نور
ونی بو مختصر شہزادہ زیبا — بغفلت آس و روزت وار یاہ کال
ہیک شب گو ز خواب ناز بیدار — زلسنبر ثم وجہن غایب ہین یار
ونہن نہد فیو رسوی ہر سو نگاہ — وجہن نہ کہہ منش یار سن نشانہ
سین حیران در دل ہوش اشکال — بہ کیاہ صنعت بہ کیاہ حکمت بہ کیا حال
ازان پس چشمہ نہاون انتظار سن — منس دلدار سی دلکس قرار سن
وجہان یار سین پہ مست در خواب — بوقت خود ز مشرق آیہ مہتاب
صبح سین عجب وش براز نوز — عبار خواب گو شہزادسی دور
وجہون دلبر ہین با خویش در بر — سین حیران کہنس نیز عشقوی لز
مگر پوشیدہ در دل سر نہاون — منس یار سن نہ کہہ شبہہ پاون

سرود وہ داد اس پن شب روامیت
یک شب شہزادی کہ استقامت
نظارہ رو ودانند خواب ہا یار
یا بلکی دل نہون ...
ہیک شب یاد ...

ذرن شہزادہ پاس رود محکم
روانہ گو مجہی نشست رود
بجہی رود شہزادہ پیش سلطان
وجہن شاہ نہت یا بخت

درانہ ... آن شہزیار
صدا ... طورہ کین گوس
سین دیوانہ ... یار
سٹہاہ نازک بدن ... طبیعت
ہزاران بیر ... خدمت

سراپا گومتس جانا سنی سور
سپُن افسرده زین حرکت سو بیہوش

دپُن یارب بوپا چھوس خواب ڈشان
سٹھاه افسوس چھو مینہ زور و طاقت

ات اندر خاکسی تر اوک پرت آب
ہما ندم گیہ نبر دشہ روانہ

وچھت تاج الملک گو شاد و خوشتر
زبیخو فی نشہ سازندرن بیوٹ

وصولی آسو ژہ پیر کہن سال
بان حرکت بکاول آس ناشاد

وچھت تاج الملوکس وزنہ تاب
ونُن پیر کہن سالس بہ درگوش

بٹن تمسند ونُن زانن غنیمت
وصولہ وایو شہزادن بفرحت

سپن دلشاد بوزنن راجہ رتو ساز
وچھت شہزاده گو دلخستہ رنجور

زگفت وگوی گو بالکل فراموش
دُدم دلبر مہ اندر نار سوزان

ننہ کرروزہ ہا جز سوختن پت
بکاول درایہ بیرون مثل مہتاب

بجانمہ آنو آداب شہانہ
بجو شنودی بمحفل ژاو اندر

بمجلس کینسہ نہ بیگانہ ہیو ڈیوٹ
نگن آستہ بر موفع دنی تال

ونن ہر دم وصولس تال نہو باد
سپُن بیتاب سوی مانند سیماب

مہ کُن بخشن وصولہ روز خاموش
وصولہ بخشنس بیہ تراوِنس فرت

زحال و تال باجاه و حکومت
وصولیح تال سنظو یح سہ آواز

ز دیده ډ تیښتن باوُن مِس حال | گدُت بیه از تغل هاوُن مِس مال

بکاوُل تِرِ سینز آزرده خاطر | کړُس بله شاهزادن حال ظاهر

دیُن تاج الملوکس و راک نادان | گهرن آسوی بعشرت ژی هِن پان

ژه دښمن کیباره سیدک پن پاس | گئی نا خوش ژه شاهی نیر چهپاس

مه جانی داده ترام خوار خوردن | لچس گل ژاله و جنس چان مِردن

مه جانی داده تل گو ناه مصیبت | نه کرهن کرمه ترام جانو الفت

قبیله کرانو جانی داده ترام | نکو نارم پدر مه منده چپاوم

دزُن نارس اندر زانم مه آسان | کړم مے سوخته هر دم هِن پان

نکر دشوار زانم جانو دُور | دژن درنار بهنز بهر دلبر

وچهنت پانی ون فن کیاه چهورکا | خبر پاس گئی گوناه زرجم نار

د پاں چهس بومنت یدوی نه همراه | گر شیم ناراض تت پټ مه شهنشاه

منت یدوی بو یمره بیش سلطان | تهوت گو ناه بزیریزه پنهان

چو بهنز تو گرشن وِن چار و ناچار | وچهوزین پاره پنی فتمنک کار

بوقت خود سپن باهم روانه | بهنت خوشنود بر تخت شهانه

دران ملک عجب نم وان خندان | بکاوُل گیه همانذم بیش سلطان

ذراه ک وجهه زه لذت نار هجر ک
بجبر مشقت بئ نه کار حاصل
ازان پس و نو یه راجن اندر محل
مه بخشک آدمی زادس و لیکن
زه گرا هني گلبدن تا ناف چون سنگ
سین شهزاده ډیئت حال بیهوش
نعیمگبنی سین بیتاب و طاقت
ستهاه افسوس و واو بلا پهو دبنا
زعشرت عاشق جهوی عشق ډالان
بیا ابدل مفصل ئي غزل بوز

مصیبت تل هوا واه بار هجر ک
سین فانی گرتهک بایار وصل
بدینگونه بدلدار بکاؤل
وفا پنبوی به پیش من نا ملن
دعا بورنت سین غائب سه گلرنگ
خوشند دل سین از خود فراموش
زگلشن بیوسو اندر نار حسرت
سراسر جهي فنائی ماسوی الله
بحسرت جهوک زنار هجر زالان
جهو واراه کر بویت نار عشقوی سوز

دربیان غائب شدن بکاؤل بدعای راجه اندرو جستجو نمودن تاج الملوک وزاری کردن در فراق او

کنی بو زک ونی بوزار عشقو
بنه دلداره هاون روی نیا

به سر یادین کری نار عشقو
تنه کیژاه گبس از کار عشقو

داستان

بجنگل ہو پیوست بطاقت و ہوش — بجز دلبر بیسن از جان فراموش

رحسہ بلہ آ و ڈیٹھن خار ہر سو — بخارستان وچھن نہ بارہ سندرو

بیسن دیوانہ از گریہ تلن شور — زعشرتخانہ خود گم انس بود

وچھان ہر سو دوان وین نالہ یارس — ہوان پی دلبرس دلکس قرارس

بکان رانس دیہس بطاقت و تاب — بیک روزی وچھون یک چشمۂ آب

سٹھاہ پاکیزہ ہر سو خوبصورت — بزیبائی ملمع از نزاکت

نشستہ شاہزادہ بر لب آب — زعکس آب گو مخمور در خواب

در انجا آسو پرین ہند مکانہ — برای شست و شو تنت یوانہ

قضای کارپریہ وقت معہود — بان چشمہ وڈائی اپہ خوشنود

بدن اول جھلوک از آب پرنور — ملک جانانہ پانس مشک کافور

وزان بیس کرکھہ زیبا جامہ در بر — سراپا کرکھہ از عنبر معطر

نظر باہمت پیک بر آدمی زاد — وچھوک آمادہ گومت سر آزاد

کران گے باہمی نم حال اظہار — یہ شہزادہ چھو کرمت عشقی خوار

گمر دیوانہ امسی ہیت بکاول — بہ تے تس پت چھو شیدا ہیچو بلبل

سخن تاج الملوکس وات در گوش — زخواب ماندگی سوی آو در ہوش

بشکر زاغ زن برسو تراو فی زوال
بمغرب پیام آگو مرغ زرین بال
تڏهن معشوق یرم سوو وطلب
دوس نک شام پیران فی ایکم نسب
صنم ڪا دم نه نیرم مه دلگر ش
ڪرس تن تراونی تنها نسی نم
بحمدالله بسوم دلبر بد نشوار
ڏین بشک بوی بحوم خانه بار

اثر زانکه سیاهی قرامت
پیش وانتو مندرس در وازه تامت
ڏیهنت تاج الملوک گوتی چو خندال
پیش بیکم دران بتخانه داخل
ڏیهون دلبر بهنت بر بستر سنگ
بتنهائی سه تراون تاج ورنگ

زنومیدی تلن ازگریه تر شور — بچنگ غم لگس زخم دلس زور
ددس سینه دلک جامه کرن چاک — وڏن واراه نه روئیس تر ملن خاک
زسوز دل گران گو گریهٔ زار — وڇهنت پرین ز دیده آو تر عار
کرک ئی مصلحت باہم چهو بهتر — به بشک واتناون نزد دلبر
تک ہمره سو باپس کر کهه پرواز — ڏڏان گے آسمانی مثل شہباز
بصد سختی در انجا واتناوک — سنگلدیس اندر خوش پاڻ تراوک
نظر تاج الملوک نراو بامنت — وڇهون شہراه چه جنت در علامت
ہمه باشندگان خوشروی خوشخوی — بآبادی سٿهاه معمور ہرسوی
پکان گو وڇهونه شخصاه پر تہون تس حال — بدبنگونه که ای پیر کهن سال
مه ونهم اندرین شهر عجب تر — چهه کیناه خوب تا نه مشهور مندر
دلس تم نوره فیرناٸی دلاور — درین شهر عجب فراراه چهه مندر
نوئی اک مندراه گومنت چهو پیدا — بصد خوبی سینمنت سوی ہویدا
دوبس آسان چهوی دروازه تنت بند — شنبس بے وزان گشاده شاد و خورسند
به بورنت دراو شهزاده با نسو — چو بلبل سوی ہوان بنس گلسن بو
پکان بله واتو بتخانا ه وڇهن خوب — بهر سو آس انجا بوی محبوب

ڏیاره ڪنه دو ریپنت ترابس برسم
پمیرن جامه ڏین بنه تشرت
ڏوائی آس درین دلبر در زعفت
ڏین نس بونه ڪیفدہ نیاطاقت و بنوں
ڏین نس سبخائی بحنت ڪنه سرخاری
ڪیهی بادی سهنت سرکاری

ڏنی بنشک کرن سوم سباري خطاب
پوهنه چهوم زکی عطاتره
سرن شفی بارز دلداری حال سرکش
رگ دلبن دمشت بحرزین در انجا
ڏسنک ڪیفبه بعد سیب و تبه سرنه عشرت
بدنه رانحس تنه بار بار اقانی طاعت
بند رد و مرمه سر اعنن سر منه با
تهب ددنار جسمن جعین سکار

دپان آسس بوہہ دم سوی معبود
خداوندا مه هاوُن دلربا زوُد

نته مِه موُل چھینم جانانه پانس
بهم ابرِ خزان ماه شبانس

کمن آسی بوچهان یم میان شهار
بمن نارن مه کُس لاگم خریدار

کمن آسی پوان میانی موہن کان
بمن ما آسو سپیدان سکینه بریان

درین خوبی کرس کم بو گرفتار
بمن صیّادسی کهنه آو تا عار

بوچھس قضای ذو الجلالس
سو واقف میانسی پوشیده حالس

ونت رنگو نه حال دردانگیز
سپن تاجُ الملوک اذ دیده خونریز

دران احوال گوُگی شب داگو
بلما فا تهاه بمن زخمن دوا پیو

بریه دیو شاهزادس نیر بروُن
چهو نه لازم بهن کهنه جانو اکنون

وگرنه نل بنی تاناف نتی سنگ
پریشان بتر گرته بک افسرده دلتنگ

ونتهی گدنه اک دُردانه از گوش
دِنتُ تاجُ الملوکس ازه هوش

کنن جُ دردانهِ نت در لعل بازار
بے قیمت انک اک وقت درکار

به بوزنت درا و شهزاده بیازار
کنن دُردانهِ نت دِ پاس دینابا

هترن تُل اک حویلاه خوب زیبا
تهوُن سامانه نت ساری مُهیّا

دوهس آسان نجانه دل پریشان
شبس ونزان به پیش یار جانان

در ین خوبی بمش باخو دچھہ ئی گل
بحسن و دلبری مشہور آفاق

مصاحب منز وسن تر طاق بالکل
بخود عالم تمو کرمُت چھہ مشتاق

لبیمت باہمی چون شیر و شکر
سٹھاہ جہوک بانوانی مہر والفت

ہنیمت گلشن باغ جہان تر
شبس راحت تہ وہس آسان بعشرت

بعقد خود چھہ پانس پانہ مختار
بہ لوزت شاہزادہ رود خاموش

تر ہس یس نش بناون مالک کار
نہ ہوش خود تہون نہ اورگن گوش

عاشق شدن شہزادی سنگلدیپ بر حسن تاج الملوک

بیک روزی سپن تقدیر کوی کار
بکان سوی گو سوی دربار شاہی

بکان تاج الملک آو سوی بازار
بنا دانستگی بیخوف راہی

سہ شہزادی بہت تر آس مسعود
وچھون تاج الملک شہزادہ یت

وسن واسن اندر بر طاق محمود
سپنز پروانہ زن دیوانہ تامت

زنتر عشق سپدس سینہ پارہ
عنانِ صبر و بندِ ننگ تہ ناموس

سپنز آوارہ دل از یک نظارہ
متاع ہوش و دل یکدم ترٹ گوس

سپنز بیہوش گیہ رود سنہ طاقت
وسنت پیہ بر زمین رود سنہ الفت

ته بے پرواسٹھاه چهک دے جوانی | درین خوبی زه چهوبنه کهنهنه ثانی
زه چهوک آتش صفت در حسن مخمور | گران چهوک شمع وبن خاک ته سور
گران سنگین دلن چهوک موم یکبار | بنان صبا دُخنک چهوی لے ه مکار
گره یک کتهٔ زی کتنک چهوک نالکے | سر اسر حال شوی باو کیاه چهوی
سنیُن شهزاده بورنٹ دل پریشان | بطفازی لبُن اسرار پنهان
دین تش چهُس بو شرقستان لے وزان | دنان تاج المُلک چهم خویش و بیگان
حقیقت بوزهن گیه دای لے راهی | بیکان جلدی سوی دربار شاهی
ونُن تش بالهِ نمشند سر بسر حال | سه گیه احوال بورنٹ زیاده پامال
گنڈس لےِ ه عشقه نارن لے وروارن | ز دیده اشک هارن یان نارن
گران یژ گریه زاری اشکباری | دنوی تش زخم کاری باله باری
ولس دلِ الفتن رویس ڈلس رنگ | گلس خاره بدن نارن گس جنگ
مع الفضه کرک راجه خبردار | کمر چهے کور در غم یژ گرفتار

داستان

ته بورنٹ سوز راجن بوره پیغام | بشهزاده که ای گلروی وگلفام

لسُن پتہ سُند ولیکن سخت دشوار
نوی قید یاہ پھو از گومُت گرفتار
کرُن پتہ حال شہزادہ بیانہ
بہ پیش شہ ہمانم گو روانہ
سپن غمگین ازین حرکت سو بیار
وچھِمت داروغہ تمِسند حال پُرزار
ہر گونہ سو نوی یار زہ ماران
زدیدہ اشک ہاران پان ماران

سُہاہ اسن پھیو پوان نالہ دیوان
زِ قیدِ سخت گومُت پُر پریشان
سو بُدی دِیدہ بستہ گیو چکالاہ
مری پیش لسُن پتہ کنو محالاہ
شہن بُورِت کرن زِی سہ دختر
دپن پتہ گہ زِ یہ پاس در اضطر

اتھ اندر ہویس منکہ مارہ سُند یاد ... سپن غمگین آسِت خرم و شاد
زِ ٹٹ بازو کرُن تم منکہ بیرون ... سوی بازار ہیت گو دُرِّ مکنون
سو لعلِ بے بہا تر آسو روشن ... یوان حیرت وچھہت جوہر فروشن
خبر بگدم وزیرس گرکھہ نیچال ... کرُن جوہر عجائب تر نکو فال
بجز راجہ چھہونہ بیہ کانسہ طاقت ... ہیی گر کُونہ اتھ کتہ نیر دولت
وزیرن سوز بورنت حال نوکر ... انک ہمرہ سو شہزادہ برابر
وزیرن شاہزادہ وچھہونہ بابت ... سپُد بالکل بدل مسرور تامت
کرت تہمت لدن سوی قیدخانس ... جواہر بے بہا تم رٹنہ باپس
ہمانم بادشاہس گوون حال ... سپُن از مرغ زیرک بستہ در زال
ونوس بی سوتی ون مانہ بر سر ... ہیہو دل تازہ روزو شاد و خوشتر

نہن لورانہ ہمانتہ پلاون
لیلی گاس سوی مجنون بناون
بہ پورن نہ سپن مسرور و محظوظ
پہ پورن داران دراپہ یا نصیب
شمع لاران تُجنہ ہمراہ
بسفر سُرنیرہ زی ماہ

گرفتار شدن تاج الملوک در قید خانہ و بیقرار شدن از ہجر دلدار

سپن تاج الملوک بامت گرفتار ... بزندانہ بقید ہجر دلدار
ودان از دورئی دلبر شب و روز ... سپن مہجور یتہ دلخستہ جانسوز
منس پروانہ از تکلیف زندان ... فقط نالان بہر یار جانان

مصاحب زانی جمل جوان پیر
روانہ گیہ پلیپن سود لدار
نشانہ وپھیون شاد بسفر خوش بیار
گرن دیدار شیہ اسنس نشن بیخ حسنس ونیعہ از زود
سپن تحفہ بنھاون از ہا ہمن ن بیخ
وچھان نس حوان ان ہا سے سپن پکی سکس سار ہاون
نین نس تر ار ان ک نس دل داد ہماون
اسے عشق سپن

بکہ بدن سوہ نہ ہرگز کرُن شاد
سٹھاہ غم پوین پارہ گوس جگر
زصد خوبی غرور حُسن زاوُن
ندامت بہترین صد عبادت
وچھت تاج الملوکُ تسند محبت
بدل زانُن چھو مشکل موکلن میانو
سہ شہزادی تُلت نہد انہ درہوش
کرُن تسلیم تم از دلپسندی
ہماندم سی خبر اچس رنگ زرد
حکم دِتنک کرُن ول شوبہ آزاد
کرُونس خلعتِ شاہانہ دربر
یہ بورت کرکھ شہزادہ سرافراز
وچھت ساعت ذرک ہر سو مُناوی
بشب شہزادہ درخلوت گوڈہ زاو
توقف کرنہ لحظاہ دراو بیرون

سپُن شہزادہ ازاین حالی برباد
وستِ پیہ برزمین سی پیش دلبر
پنُن دل مثل پروانہ بناوُن
زنادت نش پنن حاصل سعادت
ذراہ نش گو دلس عشقُن سرایت
چھو بہتری کرُن اقرارون میانو
بجو شوُدی رٹن پانس در آغوش
رضا رودی بباب عشقبندی
نہ بورت گوسٹھاہ مسرور و خوشنود
تھوُن کرہ از عنایت خرّم و شاد
کلو سرتا بپانس مشک و عنبر
ملن عنبر ولکُ نش خلعتِ ناز
برسمِ خودمنج ون کرکھ شادی
وچھن ماہ شبستان کرتھ پیراو
گمت تر آسو ہر یار مفنون

ورن و تاج الملوکس بو رضا موش
بکاول بوزتهین احوال از گوش
ترم غم تن بهرت دی چار و ناچار
امی بابت کرم می دوره اقرار
سه در بتخانه آسم چیده گریان
منس کس بادۀ میانو فوی چال زندان
سه کیتر اس هنا زیاده خسته
دپان آسوس بو چهس پیت چاپیته

وچهوم چانوی محبت ته وفا نی
جدا نی بونه بر تر آشنائی
ته چهوک در عشق هم عمر مبارک
بو چهس در محبت زد محبت مبارک
بو چهس المحال کرم ایی بابال
ته کهنه لازم بو ته تس ون چهوم فرحال

قد سروس سراپا مه گمت سنگ | کف پاین ته کرمت چهوی حنا رنگ
مه گومت داده چانی خسته جیگر | ته بی انصاف رو دک شادو خوشتر
سٹھاه افسوس و واویلا در یغا | دزان معشوق و عاشق در غم و آه
به بوزت تر سین تاج الملوک ننگ | گل رویس سین تس زعفران رنگ
دین بس اهی نهال زندگانی | فدا بو بنی بپا میانی جوانی
ته کم چیزن کرک ناشادو رنجور | کتر ٹھم دل نه تر کرهم توکه سور
بو چهوس اک کمترین چانوی غلام آه | طمع نئی چهوم ته کرتم ز نو کلاماه
مه کرمت چهوی فدا ئنیوی دل وجان | ندائی چهوم سدا روزم مهربان
بنه هیوت مه چانوی عشقنوی نار | تنه بریانه کرتهم آیو ما عار
بنه وچهتس بدام زلف سنبل | تنه پابند کرهس هیچو بلبل
مه غیرس کن چهونه دل زاه کران میل | بوچهوس مجنون مه بس تری چهم لیل
ته رستوی چهوم وزلان گلزار نی خار | ته بینی ناره سی سپدان مه گلزار
بد نگونه کرت فریاد و زاری | وننت سرتا بپا احوال ساری
وگر نه آسو موکلن میانو دشوار | امی حیله کرم بے ضابطه کار
مرن میانوی بزندان آسو آسان | فقط دور مه هر دم چانوزلان

سکسی کمهو بنت کهن اتا بابه
بو وننت نیرن آسه ونه وفادار

نلن از خاک عاشق از محبت
ڏين نش لوڙ خوش اي يار جاني
ٻو کهنه آزرده جهسنه اي نکو فال
ٻه زانت ڙي مناسب ني مه بير
ته کر آرام آسي جند دلارام
ڊڊنگونه سو پيت سنيلاون
مع القصه سين راضي بهاري
ونان گے اکا کس بي کينه حالات
سو شب مخفي سين چون ڦر مکنون
ڏوهس لي وزان نزد نشه بدربار
سه شهزادي سين نيحال حيران
وڏان ريوان ڏيان ئي آس ڏ دل
تمنا آسو مياڻوي ڏيٺهن يار
عوض ڦن جهوم مکو ڏ ريوان کر کوٽ
تعجب عاشق و معشوق يکجا

ڏٺن چهره بسينه بي نهايت
خدا هوني سلامت ڦر جواني
زباني شکوه کر مي روز خوشحال
نه مانت چهين بل جهک مياڻو دلبر
ته جهک بلبل صفت ڦل بسند دوام
بشيرني کلامه خوش نياڻون
هم از افسونسازي دلنوازي
ننن گي از جريده هم مقالات
صبح فلو شاهزاده دراوبرون
گذرهان ڦرشب روانه پيش دلدار
بشکوي محبت آس سوزان
ز هجران مه جدائي پيمه مشکل
ڏٺن دربر ژلم مه از دل آزاد
زلان جهوم هت متاع دل کرت لٽ
بهت خوشتر تفاوت لي وزدر راه

داستان در بیان بکاولی از خانهٔ بیلوانی و رفتن پیش تاج الملوک

بدل حیران هردم دیده گریان
بگم تاج الملوک تر سوزان
ز وصل یار تن ژو حسرتکر داغ
زو تازه پین نس جستکوی باغ

روان گوسو نه کلاه اندرین حال
بهمت شهزاده وارداسو پامال
زمین بتخانکوی بس آسو خالی
بقدرت تن بپین شهزاد عالی
دوی اکمرد دہقانن سنج تن
زو تازه پین سی بے نہایت

ہما ندم سوز شاہن کہنہ جوان نود	جوان بورنت پین آماده بر کار
ز دست آہنی سوی کر کہہ برباد	ذنک دارت بدریا درا یہ پانہ
سو دوه آدا سپن شب وبامبت	بکان گو سوی بتخانہ سو مسرور
لبن نہ کانہہ نشانہ نت مکانس	سپن فلوادپن بوچھوس وچھان کیا
کرن ہے ہے بنت کیاہ آم یتھ ہے	مصیبت واره ڈیوتھن از سر نو
مع القصہ غمن ہٹ یوس مانم	ز دیده خون ہارن یار کتو گوم
ودنت واراه لدن لب خاک پائس	ز بعد گریہ زاری گوسو راہی
سہ شہزادی کرن تر شادو مسرور	کرن دپنک عمارت شوبہ نابود
کرت بتخانہ از ہستی نگونسار	سراپا کڈ کھہ پچی بیخ و بنیاد
تہوک نہ کہنہ تمکو انجا نشانہ	دوان شہزاده بیرون دراو تمن
وچھن دلبر ز دل شرمہ ژلم دور	نہ بتخانہ نہ جانانہ ٹھکانس
بیہنہ شیدا سو وامق بہر عذرا	زلت کتو گوم دل آرام از جای
سٹھاه افسرده تہ پژمرده سوی گو	قد آزاد سروس ژاوتس خم
دوباره عشقنہ وادک مہ الم یوم	سپن مایوس منز باغ جہانس
بلا چاری سوی دربار شاہی	غم ہجران سپن از دل متن دور

اگن گفتہ سپن خوش نوی جوان
جوان عاشق اگر زان بلبل بیان
سری شہزاده پیکن سعد و زران
وچھان ایاس نس گلعذارس
نشح سپن دوان نش دولتخانس
گلن دوان احوال ہاون
بلبلن گلن احوال سعد بلماون
ولد وان ونہ بلبلن تیکہ سین بس پکر
موذرت جھنیکی نت دل سپن نہ فلس اوہ
سپن خچھو دی کرن غنچہ سرج ودنہ
وچھنت خوش نظار از محبت اراوت
ناوون نیل بہر گمنہ نیعمال اپنہ
اول ای

بدُبنا کهه بتن آسوی نه اولاد | امی بابت پ سهاه تم آس نا شاد
اثر نیلک وچهت گو شاد و مسرور | گر بهت نورت زمانه زا بتس کور
زبرج خرمی زن درایه مهتاب | چو جنت گوک روشن خانه سیراب
بهر سو نور گوی گاه پو مکانس | ز نور او سپیز شهرت جهانس
سهاه زیبا بدن در حسن یکتا | نگار عاشقان دیوانه عُذرا
بصورت آفتابه هش سه روشن | وچهت مادر پدر تمنند چهه پوشن
بهر گونه کرک پروردہ از ناز | بخوبان تیز سپیز در حسن ممتاز
مع القصه گذارن یام ده سال | سپیز مسرور اندر حسن و اقبال
بهر سو گیه خبر در شهر امشهور | چهه گو یا جنته درامز بنر حور

داستان

یه شیچه تاج الملوکن بوز بابت | بنا دیده سپین دیوانه تامنت
امبراه اک انن بالکل خبردار | کرُن راهی بد بهقان بهر ابکار
ز طرف من زه کرنس خوشگگاری | ادا کرزس سخن از هوشیاری
سو بوزنت گو روانه پیش دهقان | پرنت افسون ونُن نس میوه افسان

٨٣

بصد منت منش عالم پناہس
ازان پس ہیو نہ رخصت پادشاہس
بچھت شوہری سپن باہم روانہ
بہت از ناز بر تخت شاہانہ

گلال بابحر از دل گومت دود
دون کنزن بہت عیشہ گرو کی بود
فرقت چھپن نرگس وسنبل بتانہ
لگت سیتی گی ہا ہی چھو ہو ہمکن تہ سیتر
بکلدمت ز روزن از دوشنہ دی
وچھت نمہ کرسہ دلارہ جان نثاری

داستان

بکاول گیو منت در پلک پکارن
بسروری شہزادہ باجاہ و تمکین

شگفتہ مہ سپن عیشک گلستان	ز دل بابود سپدم خار ہجران
بدل شادی ز عیش جاودانی	سپد مخمور اندر شادمانی
سپن بیہ کیونتر کالاہ اندر بحل	بکاول درایہ از ہر آنسال
زہا ہر سو پرہ آیس گرکہ مسرور	وچھت غنچہ زلس بے وس فلس نو
سمن را آیہ ہت اک تخت زرین	بیہ بہتر لباس لند تمکین
گرت در بر لباس حشمت وجاہ	سپنز خوشتر وچھت بیہ رنگو ماہ
ون سوی پدر مادر آداب	کرس بوزات پاکن تہ فتحیاب
ونکہا منت تہنز مہمان آسس	بجز جانان نہ بیجان آسس
ات اندر نیون ہمرہ مالو پاس	کرن محرم سو پوشیدہ خزانس
دون نن بس تہ چھوی در عمر بسیار	گران گرتہ خنج پیدا آسی تہ درکار
ازان پس ہیو نہ رخصت نس شگفت	بتخت زر سپنز راہی بفرحت
سپنز راہی بدرگاہ دلآرام	چو بلبل مضطرب از روی گلفام
سمت باہم گرگ بیغم ملاقات	سپن خرم وچھت اصلک مکافات
لبک شادی زلک بیہ عشقہ داوی	سہ آزادی چھیہ باعشاق مادی
بشہزادی کرن الفت نہایت	تہوں مشکور نہ ممنون بغایت

وچھت دلبر سپن خوش کرس مقصود
دلدار نہ وسلک ورای کامرانی
لبک چھیہ دون ز عیشک جاودانی
لبک سیتی ملالہ سپد طرب و مسرور
زلک غصہ دیت شاد و خرم
سپن از ناز و عشقی فارغ البال
نبن خرمن سعادت بار اقبال
دون زینت حسن نقش و ترتیب
نتن حسن معرفت زیبا
ختم شد داستان تاج الملوک
وقت نماز دیگر

بدینگونه وینان راوی فسانه
بُوی تاج الملوکس عیش و آرام
بو وانس از خوشی د ښهر مسرود
خبر بوزت سپین عازم سو سلطان
بجوشنو دی جمیله نخچنه همراه
بیه دختر سه روح افزا نجک سیت
مع القصه پکان ارجاه و تمکین
ملا فانهاه کرت باهم سپین شاد
بمسرودی کران گی شادیانه
بهت د وته تاره وایس فرای بهای
بکاول آس شادان بی نهایت
هُمو وهسس اجازت درایه ایلس
بکاول از محبت آس مسرود
ممس سرتا بپا احوال باون
ونن تس اینه کالک جمله احوال

کران تن دُر جهوا د دُرج شهانه
لدُن فیروز شاهس بیره پیغام
زدل رنج و ملالی سپین دور
برای مهر فرزند آو لالان
مظفر شه معجه بهت حُسن آرا
عجب تحفه نه سانه بیه کیهت
بشادی وات د ملک نگارین
لبکو مطلب ژلکو غم رُو د آزاد
فقیران بیکسین بخشک خزانه
هتک رخصت کرک سفر نیاری
سه روح افزا ژن دلونسنه رخصت
سپین داخل اندره شهر نهایس
سه روح افزا نهایت تهونه مشکول
موُرت سینه بی کینه ناوُل
نه بوزت گوشس تیه سینه غربال

رخصت گرفتن روح افزا
ورفتن بملک خویش ورسیدن
بهرام بیای جستجوی روح افزا

پیزدر خل ماتن دربارشاهی
سه گیه مشل هوا فردوس راہی
بمنّت دراس نزانه دل بشگفت
مع القصه دنش نس نم ده رخصت
بکاول یژ بیز زه بنچال علیحده
نه کرنن تم نه دانه میان بیرگیه

به تنهائی وچهن یله شمع کافور
بجوش عشق سیدس خسته جیگر
با آهسته گران گو عجز وزاری
پری از سوز گریه گیه خبردار
جواناه وچهو نه یژ زیبانه رعنا
زدیده خون هاران پان ماران
بدل عشقن اثر کرس نهایت
دپُن نس هیز بیرون چهوایه دستور
زه ڈرچهو بیا زشاهنشاه والا
ونت ئی گریه نم بیرون بهرام
سپُن نومید سوی از زندگانی
ادا سپُن سونب خورشیدن دراو
سه روح افزا بسز بیتاب باکل
دپُن نس دم مه رخصت گوم ژکال
بمنّت نم کرُس یژ زاره پاره

سو بے پروانه لاران بیچو پانپور
زشوق دل کهورن یژ تراونس
بغمخواری نهایت خاکساری
دوان وژه قهد زستبر یه بین وار
بزیر پاگپن نلواته شیدا
سپن حیران آهوی پرستان
بظاهر پیپن از کبر ونخوت
بگستاخی کرن شاهی کرس زور
گران گیاه چهوس وچهان چهوم هنتاله
رٹن زن جاوز سیدانه دردم
بخانه گو سٹهاه گریه گرانی
شه روزن کروی از نور سیراو
روانه گیه وان پیش بکاول
گرُهن چهوم سوی خانه اندز بنچال
زه گر کنیژن ابامن بیٹ قراره

سه روح افزا بخانه وات بامت
دردن یژ راه وغم باکل سلامت
بدل نالان سُٹهاه از دردبهرام
زصیّادی کمر پابسته دردم

مخمس
زخمیر
دوان انس وهیس از
عشق یار بایس کو ‌نس سودا
دردوی ره کنیدس سخت عشقه زاران
سه آس بیردم رکیبس ماران
زدیده عاشق یا پیه معشوق
نیان اول بیچا بیدر دوق
نیان اوده طالبس مطلوبه بیدر داران

بیچهوس مااران بیشک نس [illegible]
سونش زیماران پس [illegible]
وقت نسیعو سٹهاه زاره وون [illegible]
سپن نهٔ خسته سه دل بشک [illegible]
فقط سه صورت بعشق یاره [illegible]
بیجهه سرنت [illegible]

کړان آسس نصیحت آن سمن رو — دوان کړ دل بنر از رنج آنسو

بہ ناجنسان کړن الفت چهو دشوار — لیک آخر ندامت تر کړنګ ها خوار

پشیمانی لیک نبری نہ مقصود — ازین کار خرابی چهونیه کهنه سود

نظر کړ که او سپتن تاج الملوکس — دِیُن دب نخت و تاجس حکم راجب

بدبنګو نه کړان آسس نصیحت — نہران نش آسو هر دم مهر و الفت

ډلس از دوی رنګِ تازه یکبار — ګلس خاره بدن از فرقت یار

سمن رو پریه ډشبت تر رحم آو — دیُن نش روز خوش از دل ثه غم ترا و

بو در فردوس بیشک و اتناوت — بقربِ دلربا مسرور تفاوت

به بورنت تر سپین بهرام دلشاد — دیُن نش تا قیامت روز آباد

سمن رو پریه دبنس ای دلاور — لباسِ زن کرن شوبی ژه دربر

نبی حیله ژه و اتک بیش دلداه — نته واتن در انجا چا نو دشوار

نه بورنت کړنه دیبا جامه دربر — مرصّع بے بہا تر ګنډ نه زیور

بری پیکر سیز خوش رو نهایت — جبین رشک قمر تمند نهایت

سمن رو پریه ډبشت نلنه همراه — بزودی نیون آن بهرام دلخواه

داستان

بنفشه وقته ... گيم روانه
براي زينت روي يگانه
كرن نت شانه زلف بامدان
نه غيرت ناتن غم كوار مارن
بيه فائده كرن نت تازه نوبس
عطر كافور لانس ست كهوبس

ڏسن ويهون الگهه بيشهه پيجاڻون عشقه يار عيش
ڏسن آئينه نت روز زنن ڏان پس
شاهان آئينه نت پين نظر پچهه
عبارت ديهان جيشن پيران تي گئي
ليت مضمون كرن تحقيق ترديل
پچهو كياه اسرار دراين كاه مشتمل
ڏسن بيشك پيچهه مضمون كاه پيرام
نهن ڏين نظم جهه اسرار ابراهيم

كران مشاطگي ثر آس سے نان
گران بيش پري رهيڻه يكبار
پهنت تنها دويه اكه آسو پهرام
زساماڻ مشاطي كرنه آئين
كرن نمه بوسه آئينس ٻرن چاو
وان نت حلب آئينس چنين زاد
زخوشرويان ته جهك ڏيم عكس گير
سعادت عاشقن چاني صفائي
وزان پس ثبت آئينس تفسير
زنور تو جهه آئينه منور
زآئينه كرم مه چانو ديدار
ڏيم آئينسي مه تنها وهمراه
ڏيم نت نوزه ٻد جهوك طلب يار
تنه جهوس منتظر انه ديده شوق
لكهت انگين عبارت نت بفرصت

سه روح افزا نوي نت آس همراه
كران نت نيب زينت آس بسيار
گمز گلر وبنفشه آس كنو تام
بنز ده خود رڻ باجاه وتمكين
بين مسرور از دل شرمنده او
نه بيشك جهوك مه وش خانه يار
بجوبي كران جهوك نقش تحرير
بشارت مه لبم سي روشنائي
كرن زنيگونه نمم احوال تحرير
بحسن تو گمنت عالم معطر
بجلوه مي لبم عكس رخ يار
ڏيهن بو روي دلبر جهوم تمنا
ڏوڻي گرد ورمو كهه ماوي نغ دلدار
ز طلم مه بشرو جهيت خوشروي معشوق
تهون ز رجاي خود زان غنيمت

دوم مايوم نغمهي زيب وي عيش دستور
... سخن بلنديا تازه دوان
... مضمون
نغمهه ... ليس
سخن مرشنده ... ڄاچيو

كلامه بوزهن گوشاد بهرام
بمس بن یا یه سندی تیر مژگان
بدنیا سرخ روئی نس چهه حاصل
بمس مطلوب عشقن آسه محبوب
سو بهم آسه بی دیدار پر غم
نفشه بوزهن کیه شاد و مسرور
بیبر صبحس پروانه سوی دربار
جواب پخته پر یه بوز یامت
در اینجا آمتن بیشک چهو بهرام
وزان پس دپونه نس کرچاپو طفت
بنفشن دپوسه واره ای نکو نام
برکت بوزنسه روح افزا به هر کره
مع القصه ونن نمه راز خواهر
سه بوزنت نر سپیر مخمور فرحت
ز دیده یوو چهین زانم چهه عاقل

دپن نس بوز مطلب ای نکو نام
نمس بیشک چهو سپدان سینه بریان
زلس غصه بنی با بار واصل
سود رغم آسه روزن مثل یعقوب
از بن ماتم گره بس سر وقدس خم
ز دل رنج والم یکدم کرن دور
کرن احوال روح افزا به اظهار
بخوبی نس سین دریافت تامت
گمت بسنه سو مثل مرغ در دام
ونن بر ژهکت بدزدان فصاحت
امکو در خواب آمتو چهوی مع الهام
کرن از گفتگو آخر سه عاجز
کرن واقف سه احوالس سراسر
دپن نس گرژه کرن حاضر بجذ بهن
بیه بن صبحنس میانس چهه قابل

١٩

دیسُ پرٕ یہ طلب کمہ جا جنہ پور | ہنٛت برخوشین ناحق غمکو بور
دیسُ نم گیارنہ پاہور شمع زہاران | چھوا زیک شعلہ ہنوی یان ماران
سہ روح افزا یہ بوزت آیہ درجوش | رٹن خوشتر ہینٛ دلبر در آغوش
وچھنت نم اکس گے شاد و مسرور | سین از دیدۂ دیدار مخمور
زٕلکُ غصہ ؐ فولکُ باغ وفائی | پھلوک از روی دل تنگِ جدائی
حجابِ رہ سین پھر امسی دُور | زنارٕ یکی سین نم منزل بوز
دلکُ گل بس شگفتہ گو چو بلبل | سین مسرور بالکل بے تحمّل
زلسُ غوصہ دزنُ بوسہ نگارس | رٹت جیگر رٹن سوی نمر کنارس
گذارک شب بعشرت شاد و خندان | صبح یلہ دراونُ خورشید تابان
بری از صحبتِ دلبر نہ یکدم | کرن برخود روا دورِ رٹن غم
ہکُن نہ زٕ النہن مہجوریٔ بار | سینُ سوزانہ بس نیرِ الفتُک نار
مع الغصہ ؐ صلاح ئی کرنہ دردل | زرنُ چھوی داد عشقُن سخت مشکل
چھو بہنز بیش دیدہ یار تھاوُن | پہر دم بس وچھنت دلخوش بناوُن
پرت نمانهز جھکن بس آب برسر | سینُ سوی جانور قمری عجب نر
نہون اندر قفس سوی بیش دیدہ | چو دُر اندر صدف چیدہ گزیدہ

بریکہ گون سینُ متسند علامت
نہر پادزارون خوردن غمخوار
سہ روح افزا پیرزا شوق بیتار
سینُ بوی محبت زٕن نہ بالا
تہی پاہُن ادا گو کبوتر کالا
شس ہمسر ہمت یارس نمکین
دوہس پہون جانور در قفس زیرین

حمیدہ زن کگرت تس سروفا مت
زبیدادی اچھن بس جمع گیمت
بدلدادی بدبس نیر ارمت
حسنُ آرا بس مادر نگوتہ
پیرزو بشت بس متسند احوالُ المضطر
دپنُ بس کرہ دل کہ حال اظہار
نہ بیدان اسبان چھوٗ نشاد

[illegible]

دیب نم نودہ ای اقبال عالم
خدا بعون ہمیشہ شاد و خرم

بوچھوس محفوظ از عشق و محبت | بناحق کیا زہ چھوک لگن تہمت
نہ زانی عاشقی نہ عشقہ جادوی | نہ معشوقی نہ زانی یارہ دادوی
نہ میانی زلفِ پیچان چھی پریشان | نہ گومنت چھوم برہ حسنگ گلستان
بدینگونہ ونت زاری بمادر | بمنس اکثر نہ ہرگز آو باور
تلاکشس لج بجفنی حسن آرا | بہر صورت گرہس زنجال قلوا
بہر سو کرنہ تمہ جاسوس راہی | گران گیہ جستجو از حکمِ شاہی
وچھان گیہ ونِ دوان از زیر و بالا | تمن آسان زہانڈن گو محالا
لبگنہ سوی خانہ ہرگز اپے | گرہ نزاونت گرک آفاقسی طی
نصیحت چھی پہیای سالک راہ | گران ہر دم ژہ چھوک بمیند تمنا
سو چھوی در دل کرنت دہم مکانہ | وچھیت بیرون فہ ہ راون چھوی گمانہ
زہینڈان چھوک بہر لبرعرش و افلاک | گران چھوکنہ ژہ دل از ماومن ہیک
وچھون جانانہ چھوی ہیجانہ در دل | گران گرژہ دیدۂ دیدار حاصل

اظہار کردنِ گلرخ کیفیّت جانور نزدِ حسن آرا

ونی بو مختصر احوالِ پنہان | حسن آرا سپز وارہ پریشان

انکہ کم پور چھوک بیطاقت ویود
گٔژھ ہکہ وفن ریپیان پارہ پرون محمد
حکم سوخنن دادن شاہ بہرام را
دیس ظم قدہ ای شاہِ بہم ستان
خدا پتی سلامت چشم زجان
شاہو دام رہنما عشاقی عشق
بچہ قائم دلربا مشتاقی عشق
بخوف و خطر عاشق چھیہ بیاک
ز وسوسہ شیاطین دو دمت پاک
فقط ارمان دوصل یار دوزان
کران بیان کسینہ نار سوزان
نہ بورت شہ مظفر کو خشمگین
غلامن ای حکم دوپی نمکین

نظر تو چھیہ چی کر سوی دریا — نہانی صاحب تحقیقی زان

چھیہ ہستی بجر چی از زیر و بالا — عیان زچان نمن چھوی جان جانان

صورت انسان شدن جانور را وگفتگو کردن او پیش شاہ

حسن آرایہ بوزنت دایہ ہند زار — کڈن بیرون قفس ازخانہ یار

سہ روح افزا وچھِت گیہ خستہ جیگر — بظاہر کہنہ وفن نہ پیش مادر

دوس دل عشقہ نارہ لگوسہ خارہ — سپن تس سینہ پارہ گیہ اوارہ

سہ پنجرہ بنون پیش شہ مظفر — کڈن بیرون سو جانا ورچھ مضطر

شہن در دست رٹن قہری غضبناک — چو جامہ تس کرن تم بال و پرچاک

بحلقہ تس نظر شاہن کرن یام — وچھن در حلقہ تس تعویذ اک تام

زگردن تس کڈن تعویذ بیرون — زعلم خود پران تس چھینڈ افسون

ازین حرکت سپن تس آدمی زاد — بصورت عاشقاہ چو تشکل فرہاد

سپن شہ در غضب ڈیشت بہ بسیار — زغیرت تس سراپا گنڈ نہ یژنار

ونن تم سوی آدم ای کہن راے — زقہر شہ برت نہ کہنہ پرواے

نہ ڈر کہنہ چھوبنہ از دربار شاہی — مرک پاس گژھت پانی تباہی

[illegible]

بہ صورت چھوی نیتھ فضل
یمن دوان عقد بندی ووان کران جلی بیان
وزیرس سخ ستن شاہس شستہ انسان
ستھاہ زیبا بدیا قسم ادمی کتھ صورت
حقہ ہیمہ بدوی بخت بس قدم ادمان
منظفر شہ بیعون الفقیر

کرک خدمتگذارن منع یکبار
نتو بورت کڈک از نار بیرون
بکان کے نیوک ہمرہ سبت پانس
بکاوُل درایہ پیش شہ منظفر
ہتن ڈیشت سینہ افزون اچھن نور
سپن خوشتر پرژھک تس حال و احوال
دپک تم آیہ از حکم خداوند
برہ ڈیوتھم عجائب ماجرا یہ
وزیرس سانسی چھوی ٹاٹھو فرزند
وچھوم بستہ سودرس بیرم بمیدان
مہ ڈیٹھوم یام سوی بیرون کڈم نو
چھو نہ گنہہ فائدہ ناحق سو مارن
بہ مخفی آسو تی از پردہ نن درلو
خطا یُدوی کرن از غیر زانی
گگر ہسن بخش سہ روح افزا ہمن لو

مہ زالبو نارپٹ روز بو خبردار
حوالہ کرکھہ شہزادس سو مجنون
کرک داخل سو رنگین بوستانس
تھون تاج الملک تے باغ خوشتر
وچھک بلہ بعد مدت دلربا گور
چکوںہ نیوژہ وارک ای نکو فال
کران آزاد سوی بس آسہ دربند
نہ وچھو زیر نظر تہ نارواہ
ستھاہ عاقل نہ دانا بہ خردمند
دوان تنت آس ہر سونار سوزان
انھم ہمرہ تھوم در باغ موجود
بکردن بیگنہ بل بار کھارن
کرن دستور چھنیہ ون پیچ گراو
عفو شوبس کرن از مہربانی
چھو لایق بلبلاہ بہرام گلروی

٩٣

بناون امت گمتی
دپن تس کاد خرچ کرپنا
بُبوی شہ مظفر

سپن سرشار تم از بادۂ شوق
وجہت بیدار خوش عاشق نہ معشوق
سپن خوشتر لک معمور منزل

بین ہمرہ بو پانس سیت بہرام
ونت ئی درایہ از فرحت بکاول
گلستانِ ارم تم وات مسرور
ملا فانہاہ کر ککِ باوک بتنِ حال

گلستانِ ارم از بہرانِ کام
نوانِ ہمراہ دو بوی زود بابکل
سپن رنجِ سفر بالکل بتن دور
سراسر قصہ ء شادہ نکو فال

داستان در بیان عروسی بہرام

مع القصہ کرن ہر ہی تیاری
ولک بہار مسی شاہانہ خلعت
لدرک بر تختِ شاہی از تجمل
گرک سالہن جمع نہ درای خوشنود
یکان تم وات فردوس خندان
سہ محفل آس زیبا ہیچو جنت
کھیک ہر کچ ضیافت پُر لطافت
برسیم خود کرگ دون پور پیوند
سپن مسرور تم مہجور عشقک

شہ فیروز نی چون شہریاری
سپن خوشروی زیبا مہر طلعت
بحسن خوب زن منز گلشنس گل
سپن راہی بمنز لگاہِ مقصود
سپن داخل بدولتگاہِ سلطان
وجہت دردل گر شان حاصل المنۃ
سپن مشکور و ممنون بے نہایت
سپن فارغ وجہت دلشاد و خورسند
کہی مسرور تم سن تور عشقک

در بیان خاتمہ کتاب

پسر خانا مشعو مجهود پدید پدی
ما بهری فدا ما بن پیچس پیس سر

تمام شد

تفسیر نظم کتاب گل بکاولی از زبان
شیرین بیان شعبان دار اپشیواره

و چهیت باغ بکاول اگر بیس سرو
چهیت منظوم منظوم
پیس د حسن شیرین سره منظوم
غوښن خوش شیرین تاریخ مرقوم
ای نقد نظم و هم تحسین
سرمس نافه ای سخن کلمه ادبین
بیت چهیزده ستین بون

چهو از سر نهان ستر تا بپا پر
قدر لعلس نشه گوهر شناس
صفت لعلک نشه کیاه زانه اعمیٰ
د واچهوی عاشقن سینه فگارن
بمو تحقیق کرمت چهوی هو الله
بمن چهوی دیدهٔ دیدار حاصل
دوئی یم نرا و ز دل سوی چهو کامل
خدایا مه کرم از دل دوئی دور
چهلوم ز زنگِ شرک و بدعت
ز عشقِ مصطفیٰ سینه برم مے
فدا عالم بوین نش پاکد نفیس
شفیع سانوی رفیع القدر یزدان
بمس تیهو آسه همدم نس چهو کیاه غم
بوین از ما همیشه پاٹ بیحد
بیه ارکانِ دین آفتابن

جرت چهس شعر فی مثنوی بهادر
چو جوهر پانه یم در اصل آسن
ز گوهر پاره سنگے مانه اعلیٰ
بمن سوزانه کرمت عشقیه یارن
نی زانن و چهت نورِ تجلیٰ
نی بیشک بحسنِ یار واصل
عطا سن چهوی بقربِ یار منزل
بو چهوس مهجور ما و م صلکوی نور
ولم از رحمتِ دریای عظمت
بدینِ مجتبیٰ اشید اکرم مه
گدا گمه شه منش غبارهٔ مدنیس
مطیع نمسی نهٔ عالم رنیر دامان
نه نس رنج و الم خوفِ جهنم
نجات و درود ه بر محمد
صلوٰةِ بیعد آلن صحابن

ثاهم هر طرف گلهای بی خار
بیادس منزه و چهوم
و چهیمت پیچ تاریخ
صدو نه نظم کرت
گلشن
پهیس اگر وتن به گلزار
دل آرم ز چهس
این دیباچه پیش
تاریخ باغ بکاول
گل گذرت شماره
فقود و باره
سنه ۱۳۴۵

تمام شد کتاب مسرت مآب
گل بکاولی تصنیف شاعر
شیرین بیان لسه خان اسلام آبادی
در ماه مبارک صفر ۲۷ سنه ۱۳۴۵ھ

